

DRUŠČINA

Smiljan Rozman

Sergio je stisnil pod pazduho star preperel flok, naveličano pogledal po prazni ulici letovišča in odšel proti pomolu. Hoteli so ždeli med zelenjem borovcev, strehe so se rdečile pod pomladanskim soncem, po terasah gričevja so bile zabite temne ciprese, podobne zarjavelim žebljem. Morje, še vedno sivkasto modro, je sredi zaliva že začelo dobivati kobaltne odtenke. Sonce je bilo še premalo vroče, da bi lahko spominjalo na poletje, pa je bilo podobno mlademu rumenemu cekinu.

Sergio je stopical mimo kopališča. Čez pusto sivo plažo se je pomikal Tine. Samokolnica pred njim je cvilila v ponavljajočih se treh tonih; prva dva zategla, visoka, zadnji nižji, odsekan, kot bi gramofonska igla drsela po stari, pokvarjeni plošči.

Sergio se je ustavil pred vrati kopališča in pogledal skozi visoko železno ograjo. »Tine, hej!«

Tine se je iznenaden obrnil, spustil samokolnico in stopil za korak proti ograji. Hotel je prav do ograje, pa je obstal, ker je na širokih plečih nenadoma začutil vročino. Slekkel je strgan pulover ter ga vrgel na kup mivke. Spet je pogledal proti Sergiu: »Kaj je?«

»Postavil bom jambor!«

»Ja?«

»Lahko bi mi pomagal.«

Tine je pokimal: »Doro, prišel bom. Samo zažvižgaj.«

»V redu.« Sergio je zadovoljno pokimal in odšel proti pristanišču.

Tine je nekaj časa gledal za njim, se vrnil k samokolnici, se je oprijel in odcvilil z njo proti nasprotnemu koncu plaže mimo raztresenih kupčkov mivke. Ustnic se mu je oprijemal komaj opazen nasmešek. Že tri dni je bil dobre volje, ker je zdaj zagotovo vedel, da je konec neskončnih dolgih zimskih dni z burjo in sivim nebom, ki se je v dalji spajalo s penastim morjem. Samokolnica mu je vedno bolj težila roki in cvileče kolo je mukoma rilo po mehkem pesku. Že je hotel obstati in počiti, pa si je premislil, preletel s priprtimi očmi pot, ki jo je imel še pred sabo, še trdneje stisnil ročaja, se uprl z nogami v zemljo, da so se mu pogreznile do gležnjev, ter začel s podvojeno močjo riniti samokolnico proti napravi za vodno smučanje.

Sergio je prispel do delavcev pred restavracijo in stopil na rob jarka, v katerem je klopotala vodna črpalka. Od blata umazani ljudje v gumijastih škornjih so stali do kolen v vodi. S počasnimi, privajenimi gibi so metali na rob jarka mokro, rumenkasto blato.

Sergio se je obrnil k delavcu ob črpalki: »Kdaj boste končali?«

Delavec je pogledal v jarek, se zamislil, skomignil ter dejal, ne da bi se ozrl nanj: »Morda čez dva tedna. Skopati moramo še dvesto metrov.«

Sergio je pokimal in še vprašal, zakaj začno kopati vedno ob začetku sezone, čeprav imajo za to vso ljubo zimo dovolj časa.

Delavec je skomignil z rameni in rekel, da o tem ne razmišlja, ker to ni njegova stvar. Njemu je vseeno, kdaj dela, pozimi ali pa poleti.

»Ja, saj to je tisto, vsem je vseeno,« je rekel Sergio in zazdelo se mu je, da je rekel nekaj zelo pametnega.

Delavec ni prav razumel pa je samo prikimal.

Sergio je še vedno stal na robu jarka. Pozabil je na barko, na šolo, na jambor in čutil le sonce, ki se je toplo kot ženske roke oprijemalo njegovega tilnika.

Ozrl se je proti kavarni in zagledal Tonko, kako je stopicala s hitrimi, drobnimi koraki proti Turističnemu uradu. Z očmi se je prilepil na njene dolge noge, na ozko krilo, ki se je oprijemalo nog, da je zaslutil vsako posamezno mišico. Zadrhtel je, se nasmehnil in se spomnil na Jillino pismo. Potipal se je za hlačni žep in začutil papir. Še isti hip je sklenil, da bo popoldan šel k Tonki in z njeno pomočjo odgovoril Jill. Ko je Tonka izginila za vrati Turističnega društva, je spet spustil pogled v jarek. Tako je stal, dokler ga ni majhen, škrbast dedec nehote poškopil z blatom. Umaknil se je za korak in si z dlanjo obrisal čelo. Delavec, oprt na lopato, se je zarezal: »Nisem hotel.« Potem si je tudi sam obrisal obraz in si razmazal tri madeže blata prav do skuštranih las.

Sergio je pogledal svoje platno, pokimal delavcu v pozdrav in odšel počasi proti pomolu, kjer se je zibala njegova jadrnica.

Ko je bil že pri jadrnici, ga je nekdo poklical. Obrnil se je in zagledal Slavka. Vrgel je flok na tla in stopil k njemu.

Slavko je pokazal na vrata bifeja: »So ga že odprli. Povabim te na dva deci.«

Sergio se je zamislil. Povabilo je prišlo preveč iznenada. V njem je bilo nekaj novega, skoraj pozabljenega, kar je spominjalo na poletje. Pozimi je malokdo koga podnevi povabil na dva deci, ker je bilo premalo denarja.

»V redu,« je privolil Sergio. Potem je pokazal z roko proti jadrnici: »Postavil bom jambor. Lahko bi mi pomagal.«

»Bom,« je rekel Slavko. »Tebi vedno.«

Stopila sta v bife, obstala pri vratih in zagledala že znane slike. Ko sta se jih nagledala, sta stopila k točilni mizi.

»Dvakrat dva deci!« je rekel Slavko.

Bife je bil prazen. Točajka je brisala nove steklenice ter jih postavljala drugo k drugi na police, skrbno pazeč, da bodo etikete steklenic gledale v pivec in da bo med steklenicami do centimetra enak presledek. Bilo je tiho. Aparat za espresso je čepel mrzel na samem robu točilne mize.

Iz shrambe zadaj se je pokazal direktor hotela »Palma«. Otepel si je roke in pozdravil. Pogledal je točajko: »Še dvakrat po dva deci jima daj na moj račun.« Zasmejal se jima je: »Za otvoritev Bunkerja.«

»Prav lepa hvala,« je rekel Sergio, nekoliko začuden nad direktorjevo darežljivostjo.

Direktor je pokimal in odšel z dolgimi koraki do vrat. Tam se je ustavil: »Slavko, tisto potem drži, kajne?«

»Drži, brez skrbi,« je rekel Slavko.

Direktor se je izgubil za vrati. Bife je postal nenadoma prazen in pust.

»Kaj pa imata?« je vprašal Sergio.

»Njihov motorni čoln bom vozil. Do kamnoloma in nazaj. Dvakrat na dan.«

»Kaj pa gaža?«

»Šestnajst tisoč.«

Sergio je pokimal.

Slavko je še dodal: »Ni veliko, toda delo je zabavno.«

»To že,« je rekel Sergio in začel razmišljati, za kaj vse bi bilo zabavno.

Ko sta popila, je bil Slavko že toliko dobre volje, da je vprašal: »Še enega?«

»Ne, hvala. Morda kasneje. Moram postaviti jambor.«

Slavko je prikimal. Odšla sta, pomežiknila pred vrati v sivino mirnega zaliva in krenila na pomol. Ustavila sta se pred dolgim jamborom, naslonjenim na klopi. Sergio je povlekel s prstom po laku in zadovoljno ugotovil, da je že suh. Pogledal je na tleh ležeče platno in dejal: »Flok moram zašiti.«

Slavko je molče prikimal, sedel na klop in se zazrl čez zaliv k svetlemu madežu kamnoloma, ki se je zajedal v gričevje na nasprotni strani. »Šestnajst tisoč ni veliko, ampak delo je zabavno,« je spet začel. Bolj je želel prepričati sebe kot Sergia. »Ves dan se lahko kopam, ribarim v rezervatu in zaslužim z ribami. Pa tudi dekleta. Laže se bom spoznal z njimi kot na plesu. Mlada dekleta se rada vozijo s čolnom.«

»Z jadrnico še raje,« je dejal Sergio in pogledal svojo na novo prepleskano barko.

»Še raje,« se je zasmel Slavko. »Toda če človek nima svoje jadrnice, je tudi hotelski motorni čoln dober.«

Sergio je razprostrl flok in našel raztrgano mesto. Vzel je iz žepa vrečico s sukancem in iglo ter začel krpati rez, ki se je vlekel na spodnjem delu floka. Slavko je požvižgaval. Njegova melodija je rezljala tišino na majhne, neenake koščke.

Ko je bil Sergio na polovici reza, se je spomnil na Tineta. Rekel je: »Poklicati moram Tineta.« Slavko je utihnil in pokimal.

Sergio je vstal, pogledal proti kopališču, kjer so se ob ograji vrstile na novo prepleskane kabine, podobne kričečim cirkuškim plakatom. Tine je bil še vedno prilepljen na sivkasto ploščo kopališča kot pozabljen košček papirja. Človeku se je zdelo, da stoji na miru, toda ko ga je Sergio nekaj časa opazoval, je ugotovil, da se prav počasi premika proti kabinam. Pod jezik je nastavil dva prsta, ju naslonil na spodnje zobe in zažvižgal. Žvižg se je zasekal v tišino, obvisel v njej in se odbil od pobočja za hoteli. Tine se je ustavil, se obrnil proti pomolu in pomahal z roko. »Prišel bo,« je dejal Sergio bolj sebi kot Slavku, sedel in nadaljeval s šivanjem.

»Mislim, da bo posel kar v redu,« je ponovil Slavko vtretjič. Pogled mu je taval čez napravo za vodno smučanje do kopališča, obvisel za trenutek na zgradbi bifeja, se dvignil čez strehe hotelov in vil do nasadov srebrnkasto sivih oljk ter se ustavil pri kamnitem sivem nasipu, po katerem se je spuščala cesta. V zarezi na vrhu griča se je zardečil avtobus, ujel za trenutek v svoja okna utrinek srebrnega sonca ter se začel počasi spuščati po klancu proti letovišču. Slavko je z očmi sledil avtobusu, poslušal je enakomerno brnenje motorja, in ko se je avtobus potopil med zelenje oljk, je vstal ter pogledal Sergia. »Avtobus. Ta ni redni. Pojdi, poglejva, kaj je!«

Sergio je položil platno na klop in odšla sta proti restavraciji. Na cesti sta obstala ter pogledala proti ovinku ob kopališču. Nasproti jima je prihajal Tine. Ustavil se je pred njima ter ju začudeno pogledal: »Kaj je?«

»Avtobus prihaja,« je rekel Sergio.

»Kot da bi bilo to kaj posebnega.«

»Ni redni,« je pojasnil Slavko.

»A.«

Zdaj so vsi trije zrlji proti mreži teniškega igrišča na ovinku.

Brnenje močnega avtobusnega motorja je lebdelo nad pokrajino ter jo polnilo s čudno praznino, nad katero je visel občutek pričako-

vanja. Dobro so lahko uganeli, kje je avtobus, kajti pri vsakem ovinku je popustil plin in pritisnil zavore, da so cvilile kot pretepena psica. Motor se je oglasil spodaj, v zadnjem ovinku, zaječal, boječ se, da bi mu pošla sapa, in v mrežo teniškega igrišča se je ujela rdeča barva avtobusa. Avtobus je bojazljivo zavil na glavno ulico in pokazal svoj široki, bleščeči se gobec.

Delavci so vzdignili glave. Tisti, ki so bili v jami, so splezali po lestvi na cestišče. Iz kavarne sta stopila natakarka in si zasenčila oči. Tonka je odprla vrata Turističnega urada ter se naslonila na steno. Na hotelskem oknu v drugem nadstropju se je zarisala sobaričina glava.

Avtobus pa se je približeval počasi kot utrujena, zaspana žival, ki se je znašla na glavni ulici hotela proti svoji volji. Delavci so se nehote umaknili na pločnik, čeprav so vedeli, da se mora avtobus umakniti njihovemu jarku.

Za avtobusom se je pojavil Dino. S hitrimi koraki mu je sledil. Ko je zagledal Sergia, Tineta in Slavka, je začel teči, kolikor je mogel, tako da je pri terasi restavracije avtobus dohitel. Ves upehan je obstal pred njimi in pozdravil z glavo.

»Na, zmeraj več nas je,« je rekel Sergio.

»Volkovi na daleč zavohajo meso,« se je zarežal Tine.

»Slučajno sem šel mimo. Švedski je.« Dino je pokazal z glavo na avtobus. Ta je začel mežikati z desno smerno lučjo. Počasi se je preril skozi ožino med jarkom in nizkim zidom hotelskega parka ter zavil proti glavnim hotelskim vratom.

Fantje so stopili čez ulico za avtobusom. Sledili so mu, dokler se ni ustavil tik pred hotelskim vhodom. Takrat so sedli na bližnjo klopo.

Skozi vrata avtobusa so kapali turisti. Oni pa so sedeli molče, pre-sojali in ocenjevali. Ljudje so se nerodno spuščali z visokih stopnic, oprijemajoč se za ročko ob strani vrat, in ko so se slednjič znašli na trdnih tleh, so ponavadi olajšano vzdihnili, pogledali po okolici, se pozabili umakniti naslednjemu, tako da jih je ta nehote porinil v hrbet. Takrat so se začudeno ozrli, se nasmehnili in stopili nekaj korakov vstran, kjer so se spet zagledali v park z visokimi borovci.

Bili so starejši ljudje, moški v spomladanskih plaščih in klobukih. Nekaj jih je imelo športne kape. Čez ramena obešeni fotoaparati, v rokah platnene torbe ali pa torbe letalskih družb. Ženske v smešnih klobučkih, okrašenih s čipkami, v svetlih rokavicah, s fotoaparati, obešenimi čez ramena, v spomladanskih plaščih, s svilenimi rutami okoli vratu. Bili so ljudje, ki so ljubili mir, blago sonce in kratke sprehode brez ubijajoče poletne vročine, ki človeka tišči v sence, brez poletne gneče in pretirano visokih cen. Stali so pred avtobusom, ne

vedoč, kaj bi. Ozirali so se v stene hotela, v morje, ki je ležalo ob pomolu, v rumeno sonce, pod katerim je trepetal zrak. Ozirali so se na streho avtobusa, kjer je bila pod težko, sivo plahto naložena njihova prtljaga. Čreda ovac, ki so jo pripeljali na zaprtem kamionu ter jo potem iztovorili na neznanem, tujem kraju. Pogledi vprašujoči, plahi, v srcu bojazen pred neznanim in spet tiho pričakovanje nečesa lepega, bojazljivo upanje in skrito, še neporojeno veselje.

Le dvoje deklet je bilo mladih in še tretje dekle, ki je šepalo. Zato so fantje videli le dvoje deklet, čeprav je imelo tretje morda lepši obraz od prvih dveh.

Stali sta pri palmi, gledali proti morju in parku, in ko sta opazili poglede s klopi, sta povesili glavi ter začeli otipavati palmine liste.

»Kaj vse lahko doživi takšno dekle med počitnicami,« je rekel Sergio.

Nasmehnili so se, tiho, kratko, toda ustnice so jim tudi po smehu ostale ukrivljene, ker je vsak po svoje razmišljal o Sergiovih besedah. Pogled na te ljudi, na kovčke, ki sta jih šoferja podajala s strehe avtobusa, na modro nebo, ki se je poljubljalo s hrbtom griča za hotelom, jih je polnil s starim, tako znanim občutkom, ki je prinašal s sabo toplino žarečega sonca, veselje pluskajoče vode, kričanje zvočnikov na kopališču, tiho melodijo jokajoče trobente ob dišečih večerih in poleg vsega tega neizčrpne možnosti doživetij.

»Švedi,« je rekel spet Dino.

»Kdo zna švedsko?« je vprašal Tine.

»Poljubljati že,« se je oglasil Slavko.

Zasmejali so se, ker so se zaradi tujega jezika nenadoma počutili siromašne. Prav jezik je postal pregrada med njimi in temi ljudmi.

»Skoraj vsi Švedi znajo nemško in angleško,« je rekel Dino.

»To mi ne bo preveč pomagalo.« V Tinetovem glasu je bila skrita jeza. Šele zdaj se je spomnil, da vso zimo ni pogledal nemške vadnice. Zamahnil je z roko in dejal glasno: »Ah, bo že kako. Tudi lansko leto sem se sporazumel.«

Ostali niso rekli ničesar. Bili so zadovoljni, da znajo vsaj enega izmed teh dveh jezikov.

»Dobri sta,« je rekel Sergio in vstal. Stopil je nekaj korakov proti vhodu ter se zazrl v dekleti. Dvignili sta glavo, zagledali Sergiov smejajoči se obraz, se spogledali in povesili oči. Toda ne za dolgo. Spet sta dvignili pogled in ustnice so se jima nehote razlezele v nasmeh. Potem sta se stisnili druga k drugi ter se začeli tiho pogovarjati.

Sergio se je ozrl na fante: »Menita se, koga izmed nas bosta izbrali.«

»Gotovo tebe, ki si se hotel že zagnati vanju,« je rekel Tine.

Sergio je preslišal njegove besede. »Zdajle bi se moral človek spoznati. Zdaj je pravi čas.«

Ljudje so odhajali v hotel. Dekleti sta pogledali ob avtobusu zloženo prtljago in stopili k njej.

»Dino, pomagajva jima,« je rekel Sergio.

»Kaj ni malo nerodno, kar tako?«

»Kako, tako, zgani se že, greva!« Stopil je k Dinu in ga povlekel za roko.

Dinu ni preostalo drugega, kot da mu je sledil. V sebi je začutil strah, noge so mu klecale.

»Pohiti vendar. Ne bodi taka šleva. Vse boš pokvaril.«

Dekleti sta bili nagnjeni nad kovčke. Takrat sta opazili njuno senco. Dvignili sta pogled, se vzravnali in začudeno pogledali.

Sergio se jima je zasmel. Potem se je obrnil k Dinu: »Povej kaj!«

»Pomagala vama bova,« je zajeceljal Dino.

»To je pa lepo od vas,« je rekla svetlolasa in spustila kovček.

»Iz Švedske,« je vprašal Sergio.

»Iz Stockholma,« je odvrnila svetlolaska.

Ni vedel, kako bi nadaljeval. Jezno je pogledal Dina. Dina je izbral prav zaradi jezika. Zdaj pa, ko bi moral govoriti in mu pomagati, je postal slabši od Tineta, ki zna le nekaj nemških besed. Skušal si je pomagati sam. »Vam ugaja tukaj?« Jezik se mu je zapletal.

Dekle je skomignilo z rameni: »Ne vem. Šele prišli smo. Toda če bo vedno tako lepo, nam bo zelo ugajalo.«

»Poleti vedno.«

»Zdaj še ni poletje. Pri nas komaj da je skopnel sneg.«

»Tukaj pa je že poletje. Smo že na njegovem pragu.« Zadrega, ki jo je čutil ob prvih besedah, ko je mislil na besedo, na sklon, na oblikovanje stavka, je popuščala. »Koliko časa ostanete?«

»Tri tedne,« se je temneje oglasila manjša.

Spomnil se je na lansko leto. Skoraj vsa dekleta so odgovarjala: »Tri tedne,« ali pa: »Štirinajst dni.«

Dino je zbral vse svoje moči: »Tu vam bo res lepo. Domov bosta odšli kot pravi zamorki.«

Dekleti sta se prvič prav zasmeli.

Svetlejša je vprašala: »Kaj pa glasba? Pa ples?«

»Dva orkestra imamo. Prav od danes. Eden bo igral v restavraciji,« pokazal je z glavo čez cesto, »drugi pa v baru.« Pokazal je na hotel.

»Fino,« je reklo dekle.

Fanta sta se zadovoljno spogledala. Sergio je dejal: »Zelo rada pleševa.«

»Me tudi,« sta dahnili.

»Lahko se zmenimo za zvečer. Pokazala bi vama, kje se pleše,« je rekel Sergio in začutil, kako mu raste samozavest.

Dekleti sta se spogledali. »Ne vem, kaj imamo na sporedu,« je dejala svetlejša in skušala prikriti smeh.

Samozavest je splahnela. Skušal se je nasmehniti. »Prav gotovo ne bosta imeli nič posebnega. Saj ni daleč. Tam čez cesto.«

»Morda prideva tja. Toda obljubiti ne moreva.«

»Ne bomo se našli. Preveč ljudi bo. Bolje je, če se dobimo pred hotelom,« je silil Sergio.

Spet sta se spogledali. »Skušali bova priti.«

»Za gotovo?«

»Ne vem, kdaj bomo večerjali.«

»Ob devetih vaju čakava. Takrat boste z večerjo že končali.«

»V redu, ob devetih. Toda ne jezita se preveč, če naju ne bo, ali pa če bova zakasnil.«

»Vem, da bosta prišli,« je rekel Sergio skoraj proseče. Svetlolaska se mu je vzpodbudno nasmehnila. Temnolaski pa je ušel glasen smeh, da sta se fanta začudeno ozrla vanjo. »Kaj se smejete?«

»Kar tako,« še vedno ni mogla zadržati smeha. »Še v hotel nisva stopili, pa imava že prijatelje.«

»Potem pa hitro stopimo še v hotel,« je rekel Sergio, prijel za kovček in stopil proti vratom preddvorja. Drugi so mu sledili. Skrivaj je pogledoval nazaj. Temnolaso je še vedno stresal smeh. Razmišljal je, čemu se smeji. Morda je toliko neumna, da se smeji brez vsakega pravega vzroka, morda je toliko pametna, da že vnaprej ve, kaj želita z Dinom od njiju. Za trenutek mu je postalo nerodno, počutil se je bedaka, toda takoj nato je jezno skomignil z rameni in si rekel: »Pa kaj zato, če tudi misli. Nič drugače se ne obnašava kot katerikoli moški.«

Kovčke sta postavila k steni. Sergio je pri recepcijski mizi zagledal direktorja hotela. Namignil je Dinu in se skrnil za steber. Skušal je biti čimbolj sproščen in vesel. »Torej, kot smo se domenili. Čakala vaju bova pred hotelom ob devetih. Skušajta biti točni. Zaradi prostora. Danes bo naval, ker igra prvič sezonski orkester.«

»Skušali bova biti točni,« je rekla smeje se temnolaska.

»Na svidenje!«

»Na svidenje!«

Pred vrati hotela sta za trenutek postala in pomežiknila v sonce. Tine in Slavko sta še vedno sedela na klopi in se zabavala z metanjem kamenčkov. Sergio je pogledal Dina: »Šleva pa si, da veš.«

»Zakaj?« je vprašal Dino, čeprav je vedel, kaj Sergio misli.

»Ko zagledaš pred sabo punco, imaš takoj polne hlače. Še besede ne moreš izpljuniti.«

»Saj sem govoril!«

»Pa kako. Vzel sem tebe zaradi jezika, ko sva pa prišla do deklet, sem si moral sam pomagati s svojo spakedrano nemščino.«

»Nerodno mi je bilo,« je rekel Dino, vedoč, da ga bo s priznanjem potolažil.

»Pazi, da se ne boš zvečer obnašal kot lipov bog.«

»Ne bom,« je trdno obljubil Dino. Sebi in njemu.

Stopila sta do klopi. Tine in Slavko sta ju pogledala. Njuna pogleda sta skušala biti brezбриžna in zdolgočasena, čeprav sta komaj čakala, da bosta Sergio in Dino začela pripovedovati.

Čeprav sta prišleca vedela za radovednost prijateljev, sta molče sedla na klop in se zagledala proti pomolu. Zdelo se je, kot da se želita spočiti po težkem delu. Molk, ki ga je luknjalo enakomerno padanje kamenčkov iz Tinetove roke, se je raztegoval kot neskončna gumijasta vrv. Potem Tine ni več zdržal: »Zinita že kaj, junaka!«

»Kaj?« Sergio ga je pogledal izpod obrvi.

»Sta se zmenila?«

»Seveda, kaj pa misliš.«

»Nič ne mislim, hočem samo vedeti.« Tine ni mogel skriti jeze. »Kako sta pa govorila?«

»Nemško,« je odvrnil Dino, ker je čutil, da mora tudi on nekaj povedati.

»Nemško,« je ponovil Tine z odporom. »Nemško.« Na jeziku mu je tičal gnus.

»Kaj se greš, kdo ti je pa kriv, če mlatiš samo po naše.«

»Tudi italijansko znam.«

»Tudi italijansko, dobro.«

»Ne boj se, se bom že znašel. Jezik ni vse.«

»Saj res ni,« je priznal Sergio.

»Kako ji je pa ime?« je vprašal Slavko.

»Ime? Fant, pozabila sva vprašati. Ne vem.«

»To sta junaka.«

»Bova že zvedela.«

»Zvedela, zvedela, zvedela,« jeza v Tinetu se je počasi kopičila. Najraje bi vstal in odšel. Nenadoma se je spomnil vseh svojih ne-

uspehov v lanski sezoni. Pomislil je: »Ni kriv samo jezik. Neroden sem kot konj. Ne znam se obnašati, to je.«

Sergio je hotel prekiniti razgovor, ker je slutil, da bi se lahko še skregali. »Fantje, gremo. Postavimo jambor. potem pa domov. Lačen sem kot pes.«

Vstali so in krenili proti pomolu.

Sergio je čutil, kako mu v telesu kopni zledenelo dolgočasje, ki se je nabiralo v njem vso dolgo pusto zimo. Spet je začutil prijeten občutek pričakovanja neznanega, ki ga je polnil ob vsakem novem poznanstvu z dekletom. Šele zdaj je zares začutil prihajajoče poletje. V smehu neznanega dekleta, v toploti sonca, ki se mu je zdaj zdelo toplejše kot maloprej, v modrini zaliva, ki se mu je zazdela globlja, bolj čista, v pričakovanju večera. Človek mora vedno nekaj pričakovati, vedno.

»Kaj razmišljaš?« je vprašal Dino.

Sergio je pogledal okoli sebe. Ko je videl, da sta Tine in Slavko zaostala, je rekel: »Razmišljam, kako se je letos začelo. Prej, kot sem pričakoval. Še na misel mi ni prišlo, da se bom že danes spoznal s prvo tujko. Pa še s tako dobro povrhu.«

»S katero boš šel?« ga je vprašal s strahom Dino.

Sergio ga je smeje se pogledal. »Ne boj se. S svetlolaso. Zdi se mi, da boš imel s temnolasko manj težav. Venomer se reži in to je dober znak. Toda preveč mevžast kljub temu ne smeš biti, če ne se boš nenadoma znašel brez nje. Prilepi se nanjo in ne pusti je iz rok.«

»Če bi imel vsaj več časa. Prav zdaj pred koncem šole. Ves dan ne bom mogel biti z njo.«

»Ja, to boš že sam uredil, toda povem ti, jaz ne bom obeh prevažal. Bodi si na jasnem.«

Dino je zamišljeno prikimal. Ničesar ni mogel reči, ker je vedel, da ima Sergio prav. Če želi človek deklo osvojiti, mora zanj žrtvovati čas. Nobene minute mu ne sme biti škoda. Dekle mora dobiti občutek, da živi samo zanjo.

Prišli so do klopi na pomolu. Sergio se je obrnil k Slavku in Tinetu: »Dino bo šel z mano na barko, vidva pa nama bosta podala jambor. Potem nama bosta pomagala v barki.«

»Dobro,« je rekel Slavko.

Ko so postavili in pritrdili jambor, je bilo sonce nad sredino zaliva. Sergio je pogledal na speče morje in dejal tiho: »Škoda, da ni vetra. Mika me preizkusiti jadro.«

»Boš že jutri,« je dejal Dino in pogledal na uro. »Poldne je. Domov moram.«

»Jaz tudi«, se je pridružil Tine. Še vedno je bil jezen pa je že zaradi tega hotel čimprej zapustiti družbo.

Slavko je samo prikimal, zrl je čez zaliv proti beli krpi kamnoloma in še naprej, dokler se mu ni pogled ustavil na drugi, temnejši lisi, kjer je ležal zajeden v gričevje stari, zapuščeni kamnolom. V mislih je prešel vso pot od hotela Palma do kamnolomov, kjer je bila najlepša plaža v zalivu. Nič ni bilo mivke, le skale, prozorno čista voda, in tišina, ki jo je včasih presekalo drdranje zračnega kladiva. »Tudi jaz bom našel dekle, in to kmalu. Samo da začnem prevažati.« Zadovoljno si je obliznil ustnice.

Po glavni ulici je ropotal avtobus. Bil je redni avtobus iz mesta. Čeprav ga še niso zagledali, so vedeli, da je, saj so dobro poznali barvo glasu njegovega motorja. Ozrli so se proti restavraciji. Zagledali so dolg, zelen avtobus, ki se je počasi, s težavo prerival med jarkom in dvoriščnim hotelskim zidom. Potem je obstal pred knjigarno. Njegov motor je utihnil, kot da bi želel pridržati dih. Takrat je na hotelskem dvorišču stresel ozračje ropot rdečega avtobusa. Fantje so se zazrli vanj. Avtobus je s težavo obračal na ozkem dvorišču, potem je počasi zavozil v senco borovcev, ki so moleli dolge veje čez parkirni prostor.

»Se je že začelo«, je rekel Sergio. »Prvi se je že zaril v senco. Poleti pa jih bo tam tudi po šest. Počivali bodo, dokler ne bodo skupin odpeljali nazaj na sever.«

Hotelsko dvorišče je bilo prazno. Na sivino cementa pred glavnim vhomom se je prilepila nizka postava šefa recepcije, počasi je vlekla čez dvorišče diagonalo do vrat računovodstva. Dvorišče je bilo spet prazen, pust kvadrat.

Redni avtobus je zvišal glas in odpeljal izpred knjigarne. Ob izložbi so zagledali skupino fantov. Pred njimi je ležala na kup naložena prtljaga.

»Muzikanti! So že tukaj!« se je razveselil Slavko.

»Končno spet glasba brez Šanijevega cigumiganja.« je dodal Tine.

Ljudje pred knjigarno so se oprijeli svoje prtljage, krenili proti hotelu in napolnili sivi kvadrat dvorišča z majavimi sencami.

Fantje so še vedno gledali proti hotelu. Dino je pokazal z roko proti restavraciji in vzkliknil: »Marjan!«

Visoka, črna postava se je ustavila pred senčnikom ter se začela pogovarjati z natararjem. Potem je fant pogledal proti pomolu in se začel s počasnimi koraki približevati barki. Fantje so še vedno stali pred klopjo. Prišel je do njih in pozdravil: »Živio! Kako pa kaj?«

»Dobro. In ti?« je vprašal Sergio.

»Še gre.«

»Kdaj si pa prišel?«
 »Danes. Prav zdajle. Z avtobusom.«
 »Pa prtljaga?«
 »Pustil sem jo v knjigarni.«
 »Ste končali s šolo.«
 »Smo.« Pogledal je proti hotelu in pokazal na rdeči avtobus: »So že prišli?«
 »So, danes.«
 »Je kaj zanimivega vmes?«
 Sergio je našobil ustnice, skomignil z rameni in rekel: »Nič posebnega. Sami starci.«
 »Sem si mislil. Kdo bo pa hodil v tem času semkaj.« Pogledal je po okolici. »Dolgčas. Bolje bi bilo, če bi ostal še dva tedna v mestu.«
 »Še nisi bil doma?«
 »Zakaj?«
 »Tako. Vsak gre najprej domov.«
 »Kot vidiš, nimaš prav. Jaz na primer nisem šel. Najprej sem moral najti prijatelje.«
 »Lepo od tebe,« se je nasmehnil Sergio. Pokazal je z roko na barko. »Postavili smo jambor.«
 »Bomo vsaj jadrali. Kot kaže, bo to nekaj časa edina zabava. Orkester je tudi prišel. Vsi so od lani, le trobentač je nov. Vso pot so se pogovarjali o lanskem letu. Ti tipi mislijo, da jih čaka tukaj najmanj ducat deklet. Če imate zvečer kaj časa, pridite v restavracijo. Pomenili se bomo o sezoni.«
 »Zagotovo pridemo,« je rekel navdušeno Slavko.
 »Ne vem, če bom tam,« je zajecljal Sergio.
 »Če prideš, v redu, če ne, tudi. Se bomo že še dobili.« Pogledal je barko. »Kdaj boš pa nabil številko?«
 »Popoldne,« je odvrnil Sergio.
 »Torej nič posebnega ni prišlo?«
 »Nič.«
 Marjan se je zazrl čez zaliv proti solinam, nekaj časa razmišljal, jih pogledal, se jim nasmehnil, vzdignil roko v pozdrav in zamrmral. »Na svidenje!« Potem je odšel proti hotelu.
 Fantje so molče gledali v njegova rahlo zibajoča se ramena.
 »Ze prvi trenutek hoče biti glavni,« je rekel Tine.
 »Eden mora biti glavni. Ti je morda žal, da nisi ti?«
 Tineta je oblila rdečica. Zamahnil je z roko in rekel: »Kaj bom jaz. Za to ste vi, šolani.«

Nihče ni nič rekel na to. Marjan je prišel do jarka na cesti, se tam ustavil in opazoval delavce. Potem je prečkal ulico in sedel na zid ob vhodu na hotelsko dvorišče.

Takrat so zagledali pred hotelom Švedinji. Prijeli sta se pod roko in stopicali proti ulici. Dino se je primaknil k Sergiu: »Če ju dobi on v roke, sva pogorela.«

»Samo eden,« je rekel Sergio. »Dveh naenkrat ne bo zmogel.«

»Lahko se tudi tebi ponesreči.« Dino je komaj zadrževal jezo.

»Nič nisem rekel.«

»Kaj se pa tako treseta.« Za sabo sta zaslišala Tinetov glas. Nihče ni odgovoril.

Napeto sta gledala v dekleti. Bojazen se je večala z vsakim njunim korakom. Nenadoma sta se zbala, da bosta izgubila vse tisto, kar bi lahko doživela s tema dekletoma. V enem samem trenutku se lahko zrušijo vse možnosti in ostane le še neuresničena želja z grenkim okusom. Dekleti sta prispeli do vhoda v dvorišče. Marjan je vstal, stopil za korak proti njima, ju otipal z očmi, prekrižal na prsih roke in pozdravil. Prav dobro so videli, da je pozdravil. Dekleti sta zavili na ulico, ne da bi se zmenili zanj.

Sergio in Dino sta si oddahnila in se nehote nasmehnila drug drugemu.

»Pa še srečo imata,« je rekel Tine. »Slavko, greš?«

»Grem. Na svidenje, zvečer. Seveda, če bosta utegnila!« V glasu je bila zavist.

Počasi sta odšla po pomolu in se izgubila za restavracijo proti kopališču.

»Že prvi dan nama zavidata,« je rekel Sergio.

»Nisva kriva. Prav tako bi lahko pristopila, kot sva midva. Kdor prej pride, prej melje.« Rekel je to kar se da možato, čeprav sam ni verjel svojim besedam. Ko je stavek končal, ga je bilo sram. Zavedel se je, da je vse te besede pobral iz ust drugih, kajti on sam ni bil navajen govoriti tako. Vsi so imeli pri dekletih več uspehov od njega. Celo Tine.

Sergio je vrgel platno v barko, jo pobožal s pogledom in rekel: »Kot da bi slutil. Sam sebi čestitam, da sem jo spravil nared. Pojdi, greva!«

Odšla sta po pomolu do glavne ulice in od tam proti mestu.

Delavci so pobrali svoje orodje in prerekajoč se odšli proti svojim šotorom, postavljenim med oljke za hotelom. Ulica je postala prazna, tiha, kot neizrečen stavek, od katerega lahko človek pričakuje, kar želi. Na okno restavracije je upravnik obešal cenik z novimi sezon-

skimi cenami, z reklamo za ples in programom v baru. Tonka je hitela z modro mapo pod pazduho proti hotelu. Sergio jo je že mislil poklicati zaradi Jillinega pisma, pa se je v zadnjem hipu premislil. Zadovoljno je zažvižgal predse, brcnil škatlico vžigalic, ki mu je prišla pod nogo, in se nasmehnil Dinu. Ta je stekel za škatlico, jo podal Sergiu in ta spet Dinu in to sta počenjala, dokler se ni škatlica razcefrala. Takrat sta se zasmejala drug drugemu in Sergio je še rekel: »Perfektnika sva. Prav zares.«

Prišepal je večer s padajočim zvezdnatim plaščem, ki je segal do sredine zaliva. Pred restavracijo se je stiskala vrsta avtomobilov. Podobni so bili težkim, zaspanim želvam. Steklene stene restavracije so metale v noč rumene luči, ki so se spreminjale na vodni gladini v stotero blestečih, zibajočih se ladjic. Park pred hotelom je bil zavit v temo.

Sergio je letos prvič oblekel karirasti plašč, belo srajco in kravato. Ovratnik ga je tiščal. Pomislil je, če se ni morda čez zimo zredil. Nehote se je potipal za trebuh in pritegnil pas. Stal je pri vhodu hotelskega dvorišča in zrl v rumena, orošena okna restavracije. Pogledal je na uro. Deset minut je manjkalo do devetih. Potem se je zazrl proti pomolu v jambor svoje barke. Nenadoma ga je obšlo zadovoljstvo, podobno sreči. Sam sebi je čestital, da je pripravil jadrnico. Jutri bo lahko dekletu povabil nanjo. Vedel je, da so dekleta neumna na jadranje in seveda tudi na jadrance. Prav zaradi tega je prejšnje leto silil očeta, da jo je kupil. Jadrnica je bila pravzaprav očetova, toda oče je bil tako malo doma. Po nekaj dni, kadar je prišel s tramperjem v domovino. Potem se je spet vkrcal. Tako ga ni videl tudi po šest mesecev. Zdaj bi najraje stekel na pomol in objel ta jambor, ki se je majal v temi kot visoka, rumena igla.

Zazrl se je proti mestu, odkoder bi moral priti Dino. Začelo ga je skrbeti. Lahko bi se zgodilo, da bi fant sploh ne prišel. Pri Dinu človek nikoli ne ve, pri čem je. Sam ne bi vedel, kaj početi z dvema dekletoma. Zdaj mu je bilo skoraj žal, da je izbral Dina za družabnika. Lahko bi rekel tudi Tinetu, tudi Slavku. Dino se mu je zazdel preotročji, prestrahopeten. Bil je dve leti mlajši od ostalih v družini in ob dekletih je še vedno zardeval. Tudi zaradi časa se človek ni mogel zanesti nanj. Čeprav je bil morda zmenjen s prijatelji, se je dogajalo, da ga je nenadoma zgrabila želja po risanju. Vzel je svoj blok in se šel potepat po okoliških hribih. Dino je bil neumen na risanje.

Za sabo je zaslišal glasove. Obrnil se je in zagledal pet senc, zarisanih v svetlem kvadratu vrat. Podobne so bile širokim, s črno kredo povlečenim črtam. Zaškreblijal je pesek, postave so stopile v noč in vrgle svoje sence prav do njega. »Muzikanti,« je pomislil. Nič mu ni bilo všeč, da ga bodo našli pri vhodu na hotelsko dvorišče.

Razgovor in smeh sta se kotalila po praznem dvorišču in ga polnila z raztrgano neučakanostjo. Ko so prišli do Sergia, so obstali. Vodja orkestra se je za korak približal ter vprašal z narejenim začudenjem: »Hej, Sergio, že v službi?«

»V kakšni službi?« Čutil je, kako se mu v grlu nabira jeza.

»Fantje, slišite! Vprašuje v kakšni službi. Ti dečki pa res čez zimo vse pozabijo.«

Sergio se je odlepil od zida. »Kaj pa sploh hočeš?«

»Oh, nič nočem. Zanima me samo, kako se imaš?«

»Dobro.«

»Pa kar sam v temi?«

»Čakam,« je rekel Sergio še vedno v jezi, čeprav je bilo v glasu tudi nekaj ključavnosti in prikritega ponosa.

»Najlepši fant letovišča že čaka. Takoj prvi dan se je prilepil kot državni kolek,« je neizprosno nadaljeval vodja orkestra z vedno enakim tonom, obarvanim s trohico cinizma.

»In najbolj uspešen,« je dejal zlobno basist ter se spomnil na neljub dogodek v prejšnjem letu, ko je zaradi Sergia izgubil neko Nemko.

Sergio je stisnil ustnice. »Z vami se kljub temu ne morem meriti. Vi ste največje sile.«

»Oh, kaj še. Sam veš, kako je z nami. Ko vi plešete in se stiskate po plesišču, moramo mi tezariti.«

»In po končanem igranju?«

»Potem gremo spat.« Vodja orkestra se je zasmel, da je smeh udaril v temo noči ter se odbil od hotelskih sten. Ostali štirje so smeh poprijeli in dvorišče se je napolnilo z lovečimi, prepletajočimi se glasovi.

Nič ni mogel. Najraje bi se zagnal v vodjo orkestra in ga podrł na tla. Toda vedel je, da bi bilo nesmiselno. Ni si želel spreti se z njimi. Dobro je vedel, da jih bo v sezoni kdove kolikokrat potreboval. Prav vsako dekle je imelo svojo priljubljeno melodijo. Če mu je uspelo, da jo je orkester zaigral, so se dekletove oči zasolzile od hvaležnosti. Zajel je sapo, skušal zatreti jezo, ki ga je tiščala v grlu, in vprašal: »Agrate kaj novega?«

»Veliko novega.«

»Cha cha cha?«

»Kolikor hočeš. Vso zimo smo ga nabijali.«

»Pulover?«

»Seveda. Tudi srajco, če želiš.«

Fantje so se spet zasmeli. Vodji orkestra se je zazdelo, da je dovolj zbadanja, pa je rekel pomirjevalno: »Ne boj se, zaigrali bomo, kar boš želel. Tudi Pulover, če hočeš. Saj prideš v restavracijo?«

»Pridem,« je rekel Sergio, zadovoljen, da so nehali s svojo zabavo.

»Kaj pa drugi, so že vsi tukaj?«

»Samo Tomaža še ni.«

»Upam, da ne boš predolgo čakal,« je rekel spet vodja. »Na svidenje, notri!«

»Živio!« Spet se je naslonil na zid ter se zagledal v njihove modre jopiče in črne hlače. Prečkali so ožino, se umaknili jarku z rdečo svetilko ter se vrnili v svetlobo restavracije. Pri vratih so se zgostili in postali podobni k zidu položenim polenom. Nekdo je odprl vrata. Čez ulico je planil snop svetlejšje luči ter prinesel s sabo ropot blagajne in klepet gostov. Godbeniki so se izgubili za rosnimi vrati in na ulico je spet legla tišina. Cestišče je bilo presekanjeno s temnimi črtami okenskih okvirov in na desni, tik ob rdeči svetilki je ležala na asfaltu senca novega cenika s sezonskimi cenami. Zdaj se je spomnil, da bo imel Dino danes denar, ker je napisal novi cenik. To ga je spravilo v dobro voljo. Kljub temu je vzel iz suknjiča denarnico, jo odprl in preštel denar. Nenadoma se je zbal, da bi Dino ne prišel in bi ostal sam s tem svojim drobižem. Spomnil se je na lansko leto, ko nekega večera ni mogel plačati računa in je moral natakarku Lojzu zastaviti svojo uro. Zakoračil je čez ulico k ceniku. Prečital je nove cene in začutil v sebi nekaj razočaranju podobnega. Začel je razmišljati, kaj vse bi lahko s svojim denarjem kupil. Z rezultatom ni bil prav nič zadovoljen, toda potolažil se je. Nenadoma je bil spet prepričan, da bo Dino prišel. Počasi se je vrnil čez cestišče na prejšnje mesto. Ulica pred »Palmo« je bila še vedno prazna. Poleti se je ob tej uri na njej trlo ljudi, terasa pred restavracijo je bila razsvetljena, glasba je razbijala sleherni najmanjši delček tišine ter napolnjevala ves ta, zdaj tako mirni prostor, z množico zvokov in glasov. Postajal je živčen, trl si je roke in se oziral zdaj po ulici, zdaj po dvorišču proti predverju in nazaj v rumene kvadrate restavracije. Spet mu je bilo žal, da je izbral Dina.

Zaliv je bil pogreznjen pod temno zvezdnato nebo. Gričevje na nasprotni strani je vleklo čezenj krivo črto, pod katero se je črnil

prepad. Tri svetilke v kamnolomu so kot ostra rezilca sekale gladino in se utapljale v njej.

Sergio je s strahom pomislil, da bi bil lahko naslednji dan dež. Pogledal je v veje borovcev, da bi ugotovil, od kod piha sapa. Toda veje, tudi najmanjše vejice so mrtvo visele v zatišju. Oddahnil si je, prepričan, da bo sijalo sonce. Zdaj si je želel samo še rahle sape, ki bi napenjala jadro in potiskala barko neslišno čez gladko modrino.

V luč ulične svetilke pred »Palmo« je padla Dinova senca. Izmotala se je iz njenega rumenega kolobarja, se zameglila, postala nedoločena in je spet takoj nato padla v svetlobo naslednje svetilke. Sergio se je odmaknil od zidu. Olajšano je vzdihnil in pomislil, da Dino le ni napačen fant. »Še pet svetilk pa bo stal pred mano.« Dinovi koraki so enakomerno odmevali po praznini večera. Ko je bil pri tretji svetilki, se je Sergiu zazdel tako blizu, da bi mu lahko ponudil roko.

Dino ga je zagledal in pospešil korak. Ognil se je jarku in kupom zemlje, boječ se, da bi si ne umazal čevljev, prečkal ulico in se znašel pred Sergiom. »Že dolgo čakaš?«

»Gotovo četrť ure. Lahko bi prišel prej,« je rekel z narejeno užaljenostjo.

»Saj še ni devet.«

»Lahko bi se kaj pomenila.«

»Nisem mogel. Branko mi ni hotel posoditi suknjiča. Komaj sem ga prepričal. Moral mu bom namalati sliko.«

Sergio se je zazrl v Dinov suknjič. »Kaj ni malo preširok zate?«

»Res?« se je prestrašil Dino.

Sergio se je zdaj spomnil na Dinovo bojazljivost. »Saj ni. Samo zazdelo se mi je na prvi pogled. Prav dobro ti pristaja. Kar v redu je. Prvi večer se mora človek malo bolje obleči.«

»Tudi jaz tako mislim.« Pomolčal je in vprašal: »Še nista prišli?«

»Kot vidiš, ne«, je odvrnil Sergio skoraj jezno.

»Pa misliš, da bosta prišli?«

»Fant, kaj pa jaz vem. Prav toliko vem, kot ti.«

»Samo vprašal sem.« se je opravičil Dino. Potem je molče zrl v noč, čeprav bi se rad pogovarjal, in skušal pregnati bojazen pred prvim dekletovim pogledom, prvo besedo, prvim dotikom roke.

Gledala sta proti hotelu. Bil je podoben ogromni kocki, naslonjeni na hrib. S svojimi razsvetljenimi okni je škropil na drevje medlo svetlobo in ta se je spodaj utapljala med vejevje borovcev.

Sergiu je postala tišina neznosna. Popravil si je kravato, ki mu je stiskala ovratnik in ga tiščala, in rekel: »Vsak čas morata priti.«

»Si kaj videl Marjana?«

»Nisem. Zakaj vprašuješ?« ga je smeje se pogledal. Vedel je, kako neljuba bi bila danes Dinu Marjanova prisotnost.

»Kar tako sem vprašal.«

»Bojiš se, da bi ti je ne prevzel.«

»Saj je še nimam.«

»Prav imaš. Toda kljub temu se bojiš, da bi ti je ne odvedel.«

»Nič se ne bojim,« je odvrnil s tresočim se glasom Dino. »Sicer pa bi mi ne bilo preveč žal. Ta mesec imam ogromno dela. Če hočeš biti z dekletom, moraš imeti čas.«

»Prav imaš. Veliko časa. Toda vseeno bi ti le ne bilo.«

»Vseeno,« je spet poudaril Dino ter skušal prepričati Sergia in sebe.

Molče sta zrla v visoka okna preddvorja, z eno samo željo, da bi dekleti prišli. Vsaka beseda je bila odveč. Tudi najpametnejša, najprijetnejša bi ne mogla presekati te napetosti ob pričakovanju prvega pogleda in prve izgovorjene besede. Po prvem pogledu, prvi besedi se bo samo razvozlalo. Zadrega in negotovost bosta usahnili, nenadoma bo postalo vse preprosto in prijetno.

Vrata hotela sta zakrili senci.

»Tu sta,« je dahnil Dino s tresočim se glasom.

»Zdaj se pa izkaži. Dekleta nimajo rada strahopetnežev. Bodi odločen.«

Dino je samo prikimal in stisnil ustnici, ker je čutil, kako se začenja tresti.

Senci sta utonili v temnem dvorišču. Slišali so se lahki, hitri koraki kot udarjanje drobnih kladivc. Potem sta ju zagledala prav blizu. Sergio jima je stopil naproti in ju kar se da odločno pozdravil: »Dober večer!«

»Dober večer!« je ponovil Dino tik za njegovim hrbtom.

»Oh, najina prijatelja,« se je nasmehnilo svetlolaso dekle. »Pomislite, stavili sva, ali bosta prišli.«

»In katera je stavo zgubila?« je vprašal Sergio. Čutil je, da je boljše, kot si je mislil. Globoko je vzdihnil in se osvobodil še zadnje napetosti.

»Diana,« svetlolaska je pokazala na prijateljico.

Dino se je ojunačil: »Oh, to mi je pa res žal. Toda kljub temu sem obenem vesel, da ste zgubili. Drugače bi ne bili zdaj skupaj.« Obrnil se je k plavolaski: »Kako je pa vam ime?«

»Ingrid.«

»Pa ne Ingrid Bergman?« se je zarežal Sergio.

»To pa ne,« je odvrnila smeje se.

»Jaz sem Sergio, prijatelj je pa Dino.«

»Sergio, Dino,« sta ponovili obe hkrati kot v šoli. Ingrid je nadaljevala: »Tega si ne bo težko zapomniti. kajne?« Pogledala je Diano in spet ponovila: »Sergio, Dino.«

»Ne, ne bo. Sergio, Dino.«

Potem se je mednje razlezel molk, skozi katerega je odropotal po ulici kamion ter se izgubil proti mestu. Stali so, iskali besedo, toda brez uspeha, ker se jim je zdelo, da so se besede prilepile na sapnik kot muhe na muholovec. Takrat je iz restavracije prišepala glasba. Spogledali so se in se glasno zasmjeli. Sergio je dejal: »So že začeli. Tam čez cesto, v restavraciji. Pohiteti moramo, drugače ne bomo dobili prostora.«

»Potem pa le hitro,« je dejala Ingrid in ga prijela za roko. Začuden jo je pogledal, jo krepko stisnil in tekla sta skozi vrata dvorišča, čez cestišče, se ognila jarku ter se šele na pločniku ustavila. Izpustila ga je in dejala zasoplo: »To je bila dirka. Pogledaj ju samo, kako sta lena.« Pokazala je na Dina in Diano. Ta dva sta prav počasi prečkala cesto in se ustavila pred njima.

»Včasih jo nenadoma prime,« je dejala Diana in pokazala na Ingrid.

Spet so se zasmjeli.

Zaprli so za sabo vrata in se znašli v cigaretnem dimu, v klepetanju množice in ropotanju posode, ki je prihajalo iz kuhinje za točilno mizo. V zraku je lebdel smrad ter spominjal na pravkar izkopan jarek s počenim plinovodom. Stali so še vedno pri vratih in iskali prostor po nizki, široki sobi. »Tam,« je rekel Dino ter pokazal s prstom v kot nasproti orkestra. Počasi so se začeli prerivati proti prazni mizi.

Sedli so. Dekleti sta se začeli razgledovati po prostoru. Sergio pa je vprašal: »Kaj bomo pili?«

Dekleti sta se spogledali. Ingrid se je nasmehnila, skomignila z rameni in rekla: »Ne vem. Ne vem, kakšne pijače imate.«

»Sta že pili slivovko?«

Spet sta se spogledali. Ingrid je ponovila: »Slivovko. Ne da bi vedela.« Pogledala je Diano.

»Ne, nisva.«

Dino je zbral vso moč, kolikor je je premogel. »Potem pa moramo začeti s slivovko.« Ozrl se je naravnost v Diano, odmaknil pogled in zardel.

»Prav, pa slivovko. In s čim bomo končali?«

Dino se je zmedel in zajecjljal: »Ne vem.« Potem se je znašel in pristavil: »Tudi s slivovko.«

Diana se je zasmejala. »Kje ste se pa naučili tako dobro nemško?«
»V šoli.«

»Govorite še kak jezik?«

»Angleško,« je rekel Dino. Že naslednji hip mu je bilo žal.

»Potem pa govorimo angleško,« je vzkliknila Ingrid.

Pod mizo je začutil udarec v nogo. »Raje ostanimo pri nemščini,« je zajeceljal in skrivaj pogledal Sergia, ki je od jeze stiskal ustnice. »Nemško govorim bolje,« se je zlagal.

Sergio je zadovoljno pokimal.

»Pa ostanimo pri nemščini,« je rekla skoraj žalostno Ingrid.

Restavracija je bila nabito polna. Prišli so tudi ljudje, ki so sicer le redko prihajali vanjo. Morda za državni praznik, morda ob nedeljah ali pa, kadar je imel kdo v družini rojstni dan. Ta večer je prvič igral sezonski orkester, prvič so bile sezonske cene. To je pomenilo začetek turistične sezone in novega načina življenja. Zdaj bodo začeli počasi opuščati svoje železne navade, katerih so se oprijeli vsako zimo, ko so živeli umirjeno življenje, zabito v ozke ulice, nizke obokane kuhinje in večere, postlane z briškulo, ko je zunaj jokala burja in ko jo je spremljalo bučanje valov, ki so se lomili ob pomol.

Gospodinje so že začele čistiti sobe za tujce. Možje so že ali pa še bodo naslednje dni nanovo prepleskali svoje barke in jih potisnili v morje. Marsikatera izmed žensk bo zapustila kuhinjski štedilnik ter odšla v enega izmed hotelov za sobarico. Iz gospodinj bodo postale kuharice, kuhinjske pomočnice, blagajničarke, natakariice.

Ulice, zdaj puste in prazne, se bodo napolnile s soncem, s smehom, zarjavelimi obrazi in pisanimi oblačili. Ko bo človek pogledal čez trg, se mu bo zazdelo, da je prodajalec izpustil šop raznobarnih balončkov. Ob pločnikih se bodo gnetli avtomobili in razširjali okoli sebe vonj po bencinu, vroči pločevini in gumi. S kopališča bodo hreščali zvočniki, nad zalivom bo viselo veliko sonce in črnina bo laže tekla po grlu kot pozimi, ko mora človek računati le na svojo plačo. Poleti, v sezoni bo zaslužil gotovo vsak kaj po strani.

Ljudje so sedeli v zadimljeni restavraciji in počasi žulili črnino. Cene so bile tega večera že sezonske, njihovi žepi pa še vedno zimsko prazni. Nekateri so prinesli vino s sabo, skrito v aktovkah. Naročili so pol litra, in ko je bila steklenica prazna, so jo spet naskrivaj napolnili pod mizo. Natakariji so videli njihovo prevaro, toda rekli niso nič, ker so vedeli, da je bolje, če se človek domačinom ne zameri. Poleg tega pa je bil to prvi večer v sezoni, tako rekoč praznik vseh občanov letovišča.

Ljudje so poslušali glasbo, ogovarjali godbenike in prinašali na dan že pozabljene dogodke iz prejšnje sezone. Ko so se naveličali opravljanja, so začeli ugibati, kako bo s sezono, ki se je pravkar začela. Potem so razpravljali o vremenu, prešli na notranje gospodarstvo, od tukaj na zunanjo politiko in nazadnje končali pri atomski bombi. Takrat so se zamislili, se zgrbili vase in umolknili, dokler jih ni prebudila glasba. Pogledali so proti odru, srknili požirek črnine in ugotovili, da le ni vse tako črno, kot se jim je zdelo še malo prej.

»Lepa dekleta so pri vas,« je rekla Ingrid in pogledala dekleta, zbrana pri mizi na desni strani orkestra.

Sergio se je ozrl proti mizi in nehote začutil v sebi ponos, toda rekel je naveličano: »Ja, so.«

Ingrid ga je začudeno pogledala, potem so se ji ustnice raztegnile v komaj opazen smehljaj.

Dekleta so sedela ob steklenicah cockte, čebljala, včasih povedala druga drugi kaj na uho in se spogledovala z godbeniki. Če je kdo od orkestra vrgel z odra mednje kakšno besedo, so planile v smeh, da ga je bila polna vsa nizka dvorana. Morda ni bilo nič smešnega, toda kljub temu so se zasmejale in dale vedeti fantom, da se tudi brez njih dobro zabavajo. Kot da bi se bili zmenili, ni bil ta večer nihče od fantov z njimi. Pozimi so ponavadi sedeli skupaj, se zabavali in plesali. Skoraj vsako dekle je imelo med domačimi fanti prijatelja, s katerim je na skrivaj ljubimkalo v zimskih večerih. Zdaj pa je prišla sezona. Dobro so vedele, da jih bodo prijatelji poleti pozabili. Še vedno jih bodo pozdravljali, se z njimi pogovarjali, toda nikomur ne bo prišlo na misel, da bi katero izmed njih povabil na ples ali pa v vinograd, kjer so zarite v pobočje zidanice z dišečim senom. Fantje so stali ob točilni mizi, se sprehajali med stoli, pristopali k dekletom, izmenjali nekaj besed in se vračali spet k točilni mizi. Dekleta so vedela, kaj to pomeni. Hoteli so biti sami, svobodni, pripravljeni vsak trenutek na ljubimkanja z inozemkami. Domača dekleta so jemala to kot nujnost. Morda so bila zaradi tega tudi teden dni nekoliko žalostna, toda prihajajoče poletje je tudi njih navdajalo z upanjem po posebnem, velikem doživetju, ki se je ponavadi spremenilo v nekaj bežnih poznanstev ob nedeljah, ko so prihajale plesat na teraso v spremstvu staršev. Toda vsaj zaslutile so lahko, kaj vse bi lahko doživele, če bi bile same, brez staršev, če bi smele in če bi si upale.

»Gotovo jo šele pečejo,« je rekel nestrpno Sergio. Vedel je, da bi se mu po prvem požirku razvezal jezik.

»Kaj šele pečejo?« je vprašala radovedno Ingrid z resnim obrazom.
»Slivovko.«

»A.« nasmehnila se je in pogledala proti točilni mizi.

Natakarji so bili nervozni. Že od Silvestrovega niso imeli toliko gostov, tako so se le s težavo znašli v tej gneči. Tudi natakarji se bodo morali privaditi sezonskemu hrupu. Prvo obdobje je za njih najhujše. Čez mesec dni bodo prišli študentje, oni, stalni, pa bodo prevzeli strežbo v obednici glavnega hotela ali pa zasedli mesta direktorjev depandans in šefov postrežb v restavracijah.

Slednjič je slivovka le prispela na mizo.

»No, vendar,« je dahnil Sergio. »Pri nas lahko človeku od samega čakanja zraste brada.«

Natakar Lojzek je razširil roke in stisnil glavo med ramena. »Nisem jaz kriv. Babnice za točilno mizo so prepočasne.« Ne da bi čakal, kaj bo Sergio na to rekel, se je obrnil in odhitel nazaj k točilni mizi.

Sergio je vzdignil kozarček: »Poduhajte, kako diši!«

Dekleti sta primaknili kozarček k nosu.

Ingrid je pokimala. »Res diši. Po čem?«

»Po slivah. Ugaja?«

Ingrid je skomignila z rameni in pogledala Diano. Ta je rekla: »Ne morem reči, da mi ugaja. Nov, neznan vonj.«

»Se boste že navadili,« je rekel nekam razočarano Sergio. »Na zdravje! Kako se reče po švedsko, na zdravje?«

»Skol,« je rekla Ingrid in spet povohala kozarček.

»Torej, skol!« Sergio je vzdignil kozarček ter pogledal dekletoma v oči.

Dino je ponovil: »Skol!« pogledal pa samo Diano.

Dekleti sta nazdravili v isti mah, se zaradi tega spogledali in pokazali lepe zobe.

Sergio je na dušek izpraznil kozarček. Dino je izpil do polovice, toda ko je zagledal Sergiov prazni kozarček, je tudi svojega osušil do dna.

Dekleti sta srknili, se spogledali in spet namočili ustnice. Ingrid je položila roko na prsi: »Joj, kako močno!« Diana je zakašljala. Obraz ji je oblila rdečica.

»Kar do dna,« je silil Sergio. »To se mora izpiti na dušek.«

Dekleti sta ubogali.

»Zelo je močno,« Ingrid je lovila sapo. Diana je samo pokimala.

Sergio je čutil, kako se mu toplota počasi širi po telesu ter mu privablja zadovoljstvo. Zazdelo se mu je, da bo že naslednji hip postal duhovit, vesel in nasmejan, toda ko je že odprl usta, mu je legla na veke utrujenost. Postale so težke, kot da bi visele na zarjavelih tečajih.

Takrat se je zajedla v klepetanje ljudi glasba. Sprva je s težavo iskala pot med prepletajočimi se besedami, potem je pogovor usahnil in toni so dobili določeno, čisto obliko, se nekaj časa lovili med sabo in se slednjič spoprijeli v poskakujočo melodijo.

Sergio je odprl oči in se skušal nasmehniti: »Po pijači bo bolje. Pojdimo plesat!«

Dekleti sta pokimali.

Vstali so ter se začeli premikati med mizami proti plesišču.

Dino se je spomnil, da je slab plesalec, postalo ga je strah in nehote si je šel z dlanjo čez potno čelo. Naslednji hip se je spomnil, da bo moral prijeti Diano za roko. Hitro si je obrisal dlan v hlače. Ko sta prišla do plesišča, je dejal: »Zelo slabo plešem.«

»Bo že šlo. Tudi pri nas večina fantov slabo pleše. Bom pa jaz vodila.«

»Prav.« Zdaj mu je bilo laže. Skušal se je nasmehniti. »Kaj če vam stopim na nogo?«

»Nič za to. Danes imam stare čevlje.«

Zasmejala sta se, se oprijela in skušala ujeti takt. Sprva sta nerodno tacala na mestu, potem sta se le sporazumela. Molče sta plesala. Dino se je zaman trudil, da bi spregovoril. Hotel je začeti pogovor o vremenu, o letovišču, o šoli. Toda vse se mu je zazdelo za dekleta nezanimivo, neumno. Nazadnje se je ves obupan predal melodiji. Takrat je, ne da bi pomislil, rekel: »Poznate to popevko?«

»Seveda, že leto dni. Skoro vsak dan jo slišim v radiu. Pat Boone poje, kajne?«

»Ja, prav on.« Nasmehnil se je in sam sebi čestital.

Ingrid je s priprtimi očmi opazovala orkester. Mežikala je čez Sergiovo ramo in zdelo se ji je, da gleda čez visok plot v tuj, neznan svet. Nad bobnom viseča žarnica je potapljala orkester v medlo rdečkasto svetlobo. Postave godbenikov so bile podobne lebdečim sencam, živečim v neresničnosti. Videti so bile mehke, brezpredmetne, brez kakršnekoli zveze z zibajočo se množico pod odrom. Pomislila je: »Če bi pihnila sapa, čisto lahka sapa, bi jih odpihnila kot dim ali pa kot pisane balončke.« Tej misli se je nasmehnila. Pogledala je Sergia in rekla: »Nisem vedela, da bo tako dobra glasba. Če gre človek na tuje, si predstavlja marsikaj napačno, po svoje.«

»Že lansko leto so igrali tukaj,« je odvrnil Sergio in nehote pogledal vodjo orkestra. Ta je to opazil in pomežiknil. Sergio se je naredil, kot da tega ni videl. Skušal se je oddaljiti od odra, toda tok

plesalcev ju je rinil vedno bolj proti godbenikom, tako da sta se kmalu znašla pred njimi.

Vodja orkestra je povetil roko, v kateri je držal klarinet, stopil prav na rob odra in se jima zasmejal: »Sergio, kje si pa našel to lepotico?«

Sergio je skomignil z rameni in ni vedel, ali naj se dela jeznega ali pa naj sprejme vprašanje kot šalo. »Kdor išče, ta najde. Gala, a?«

»Saj pravim, da si glavni.« V glasu je bilo nekaj nevoščljivosti.

»Ni sile,« se je skušal zasmejati Sergio.

»Kaj pravi?« je vprašala Ingrid.

»Ugajate mu,« je zinil Sergio. Že v naslednjem trenutku mu je bilo žal.

»O!« Pogledala je vodjo orkestra, smeje se pokimala z glavo in dejala: »Hvala lepa!«

Vodjeva usta so zarisala široko krivo črto, napolnjeno z belimi zobmi. Rahlo se je priklonil, primaknil k ustom palec in kazalec, našobil ustnice v poljub ter rekel: »Schön!«

Nasmejala se je na ves glas.

Sergia je zgrabila jeza. V tistem trenutku bi jo najraje pustil sredi plesišča ali pa jo celo porinil k vodji ter odšel k mizi. V smehu je bilo toliko veselja, razposajenosti in odkritosrčnosti, da ga je pogled na vodjo orkestra napolnil z ljubosumnostjo in jezo. Skušal se je zbrati, in ko je orkestru kazala hrbet, je rekel: »Star šaljivec je in velik zapeljivec. Poznamo se od lanskega leta.«

Smeje se ga je pogledala, mislila nekaj reči, pa se je zadnji hip premislila.

Opazil je. »Kaj je?«

»Oh nič.« Še vedno se je smejala. Potem se je nekoliko primaknila k njegovemu ramenu, se zresnila in pogledala skozi stekleno steno v noč, kjer se je rumenil mesec in lesketalo morje kot hrbet previjajoče se ribe.

»Kaj boste delali jutri?«

Skomignila je z rameni: »Ne vem. Morda se bom kopala.«

Sergio se je zasmejal. »Voda je še premrzla.«

»Navajeni smo na mrzlo vodo. Kaj naj bi počela drugega?«

»Lahko bi šli jadrat.«

»Kako?«

»Jadrat z jadrnico.«

»Imate jadrnico?«

Sergio je pokimal z glavo.

»Pravo jadrnico?«

»Čisto pravo,« se je zasmel in pokazal proti pomolu, kjer se je med čolni zibala njegova barka. »Tam je, poglejte, tista velika!«

»Tista, bele barve.«

»Tako je,« je potrdil ves ponosen.

»To bi bilo res lepo!« Dekletov glas se je tresel od navdušenja. »Bo lahko šla Diana tudi zraven?«

Hotel je reči, da je jadrnica le za dve osebi. Toda vedel je, da bi bila laž prevelika. Ni mogel tega storiti, čeprav je želel biti čimprej in čimdalj z njo na samem. Začel si je dopovedovati, da bo imel za to še dovolj časa. Morda je celo boljše, če ni sprva preveč sam z njo. Dekle se mora nanj privaditi. Zdaj je morda še preveč navezana na prijateljico. Počasi, ne da bi se zavedela tega, jo bo ločil od nje. Rekel je: »Seveda gre lahko.«

»To bo vesela,« je reklo dekle in obraz ji je žarel od veselja.

Dino je še vprašal Diano, če zbira plošče. Povedala mu je, da ima doma veliko plošč. Pred leti je zbirala popevke, zdaj pa kupuje koncertni jazz in tudi dve Beethovnovi simfoniji ima. Ko mu je to povedala, se je znašel spet pred molkom. Zdelo se mu je, da je vse, kar se o ploščah da povedati, že rekel. Želel si je, da bi vsaj ona nadaljevala pogovor, toda Diana se je narahlo primaknila k njemu, tako da je lahko duhal vonj njenih las. Imeli so poseben vonj, neznan in tuj, toda kljub temu prijeten. Molk pa se je večal, vedno težji je postajal, in nazadnje mu je bilo, da bi zakričal, rekel največjo neumnost, samo da bi se rešil te mučne teže, ki ga je grabila za vrat. Od same muke ni več obvladoval svojih korakov. Na čelu je začutil pot. Zdaj si je zaželel, da bi si obrisal čelo, toda ni vedel, kako bi to storil. Takrat ji je po nerodnosti stopil na nogo. »Oprostite,« je zajeceljal in od jeze stisnil zobe.

Ona se je zasmejala: »Nič hudega. Komaj se pleše. Stavim, da sem vam gotovo že dvakrat stopila na prste.«

»Kje neki, le jaz sem tako neroden.«

»Preveč ljudi je,« mu je prigovarjala.

»Res,« je rekel Dino. Vedel je, da mora takoj nadaljevati, sicer bi spet padel v nesrečni molk. »Poleti igrajo na terasi.« Pokazal je na vrt pred restavracijo. Diana je sledila njegovemu pogledu in prikimala. »Zdaj je zvečer še mrzlo. Toda čez nekaj dni bodo zagotovo začeli igrati zunaj. Tam bo prijetneje. Poleti, julija in avgusta, pa bo tudi zunaj gneča, mize bodo postavljene prav do morja in pijačo bo moral človek čakati tudi po uro.«

»To bo najhuje, kajne?« Diana se je zasmejala.

»Ne, kar tako sem rekel.«

»Čudno, vsi fantje radi pijejo. Tudi naši. Naredimo zabavo, sprva so prav dolgočasni, ko nekaj popijejo, postanejo zabavni, toda pijejo naprej, ker se jim zdi, da so še vedno dolgočasni, popijejo preveč in postanejo nemogoči. Je pri vas tudi tako?«

Dino se je nasmehnil. »Morda, ne vem.«

»Ja, ja, saj vem,« je podkrepila svojo malo, prej izrečeno misel. Spet se je primaknila k njegovemu ramenu.

Zdaj se je prvič počutil nekoliko sproščenega. Skrivaj jo je opazoval in prvič si je prav zaželel, da bi se s tem dekletom поблиže spoznal. Zaželel si je, da bi jo lahko brez pridržka stisnil k sebi ter ji povedal kaj lepega. Toda že sama misel na to ga je navdajala s strahom pred njenim vprašujočim, nekoliko posmehljivim pogledom. V pogledu vsakega dekleta je čutil posmeh. Bil je prepričan, da vsako dekle, s katerim se spozna, že po njegovih prvih besedah opazi njegovo neodločnost in bojazen. Z zavistjo se je spomnil na Sergia, Marjana, Vezia, Slavka in druge iz družine. Ti niso dosti razmišljali, kaj dekletom pripovedujejo. Tudi besed niso preveč izbirali. Že takoj ob prvem plesu so jih stiskali k sebi in jim šepetali na uho neumnosti. In kar je bilo najbolj čudno, dekletom je bilo to všeč. Sproščenost, ki jo je čutil še malo prej, se je počasi gubila in nazadnje si je želel le to, da bi bilo plesa kmalu konec.

Ko sta sedla k mizi, si je oddahnil. V družbi mu je bilo bolje. V družbi mu ni bilo treba paziti na vsako besedo. Bil je le člen v verigi in je le od časa do časa segel v pogovor. Če pa je govoril s človekom sam, je vedel, da v vsakem stavku, v vsaki besedi izpoveduje sebe, da je človek osredotočen le nanj ter ga od besede do besede globlje spoznava. Do tega tihega, počasnega spoznavanja je vedno čutil odpor. Ob nanovo spoznanem dekletu, ob profesorju v šoli, ob neznanecu, ki ga je morda ustavil na ulici. Zdelo se mu je, da ga ljudje ob takih prilikah vedno kradejo. Počasi, delček za delčkom njegovega jaza, ki ga je čuval le zase. Včasih ga je ta občutek spravil toliko iz ravnotežja, da je malo manjkalo, pa bi človeku, s katerim se je pogovarjal, rekel kaj žalega, kljub njegovi prijaznosti. Samo zaradi občutka.

Sergio je spet začel razgovor o slivovki. Dinu se je zdelo, da so že prej povedali o slivovki vse, kar se povedati da. Toda Sergio je znal tudi petkrat govoriti o isti stvari, vedno na nov, prikupen način, obarvan s humorjem. Pri vsem tem pa je klatil še svojo polomljeno nemščino, brez vsake zadrege, v veliko zabavo deklet.

Ingrid je rekla: »Tako hvalite to pijačo, da bi popila še kozarček.«

»Prav,« se je razveselil Sergio, prepričan, da dekletu ugaja. Najraje bi zavriskal. Začel se je ozirati za natakarjem. V mislih je računal, koliko slivovk lahko še kupi s svojim denarjem. Obrnil se je k Dinu: »Si dobil denar?«

»Sem,« je odvrnil Dino, vzradoščen, ker bo lahko Sergiu naredil uslugo. Zaradi denarja se je ta večer čutil s Sergiom enakopraven.

Diana ga je pogledala. »Vi ste pa redkobesedni.«

Dino je zardel: »Sem pač tak. Toda ne vedno. Včasih se rad pogovarjam.«

»Potem ste pa danes slabe volje.«

»Nasprotno, prav dobre volje sem,« se je skušal nasmehnuti. Vedel je, da mora zdaj povedati kaj zanimivega. Če ne, ga bo res imela za neumneža. Prav dobro je vedel, da so pri novem poznanstvu najvažnejše prve ure, ko se človeka opazujeta, tipata s previdnimi vprašanji, skušata dojeti pomen vsakega pogleda, vsake kretnje, vsake še tako dvoumne besede. Vse to je vedel in kljub temu se mu je zdaj zdelo, da Diana ne misli na nobeno zблиžanje. »Na drugi strani zaliva ležijo soline.« Takoj ko je končal stavek, mu je bilo žal besed.

»Res,« je vprašala Diana, čeprav ni prav razumela, kaj je želel s tem reči. »Soline?«

»Da, kjer pridobivajo sol. Ni daleč.« Hotel jo je povabiti takoj drugi dan v soline, pa se je naslednji hip premislil, ker se je zbal, da bi rekla ne. Preveč bi ga zbolelo, in kar je najvažnejše, podrla bi mu vse upe.

»Na slikah sem že videla takšne soline, v resnici pa še ne. Vendar se mi zdi, da smo se danes peljali mimo takih solin tod v bližini. Slabo se je videlo skozi drevje, toda mislim, da so bile to soline.«

»Res je. Bile so majhne soline v sosednji dolini. Drugo leto jih bodo izsušili.«

»O,« je vzdihnila Diana, kot da bi ji bilo tega zelo žal. Za hip se je zazrl naravnost v njene resne oči in se spomnil, da vse inozemke poslušajo prav navadne stvari z veliko pazljivostjo. Vedno so bile podobne majhnim, pridnim šolarkam, ki si želijo zapomniti vsako, še tako nepomembno učiteljevo besedo. »Zakaj?«

»Ne izplačajo se.«

»Ne izplačajo,« je ponovila Diana.

Vedel je, da bi moral zdaj povedati, zakaj se ne izplačajo, toda nenadoma se mu je zazdelo, da bi bilo to zanjo popolnoma nezanimivo.

»Zakaj se ne izplačajo?«

Skomignil je z rameni. »Naredili bodo letališče.«

»Oh, to bo pa res lepo. Potem bi nam ne bilo treba pristajati v v Zagrebu in se voziti do sem z avtobusom. Tako nerada se vozim z avtobusom. Prišli bi z letalom prav do sem.«

»Boste še prišli?«

»Tega pa danes še ne morem povedati. Ne vem, kako mi bo ugajalo. Toda ni važno, če bom prišla jaz. Tudi drugim privoščim, da bi bolje potovali.«

»Gotovo vam bo tukaj všeč. Vsega bo dosti.«

»Oh, saj si ne želim preveč! Sonce, kopanje in spanje. Želim se naspati za vse leto.«

Sergio je še vedno iskal natakarja. Obrnil se je k družbi: »Kot da bi se vdrl v zemljo. Pogledat grem, kje je.«

»Saj lahko malo počakamo,« je rekla Ingrid.

»Čakanje! Najhujše na svetu je zame čakanje. Čakanje ni ne počitek ne delo. Nekaj vmes. V čakanju ni ničesar, za kar bi se človek oprijel. Lahko samo upa. Upa, da bo prišla, upa, da se ga bo natakar le usmilil, upa, da bo zadel na kupljeno srečko loterijo.«

Ingrid se je zasmejala na ves glas. »Posrečeno!«

Sergio jo je vprašujoče pogledal, hotel vprašati, zakaj posrečeno, toda prav takrat je zagledal Lojzka. Vstal je in zaklical: »Lojzek!«

Natakar je iznenaden obstal, pokimal in se preril do mize.

»Fant, umrl bom od čakanja. Kaj pa počenjate danes?«

Lojzek je razširil roke. »Saj vidiš, kako je. Nemogoče!«

»Še štiri slivovke. Ne, kar osem jih prinesi. Še boljše, prinesi štiri velike.«

»Torej, štiri velike.«

»Tako je.«

(Odlomek iz romana)
(Konec prihodnjič)

DRUŠČINA

Smiljan Rozman

(Konec)

Dekleti sta pozdravili družbo starejših ljudi in Ingrid je razložila: »Naši znanci iz avtobusa. Prej se nismo poznali. Morda bodo malce jezni, ker nisva šli z njimi semkaj. Nekateri ljudje si mislijo, da je že vožnja z avtobusom dovolj, da ves dopust prečepijo skupaj kot velika družina. Še več. Pridejo domov, se obiskujejo med sabo in vsako leto za božič pošiljajo drug drugemu čestitke.«

Sergio ji je hotel pritrditi. Takrat pa je zagledal pri stebri Claudio. Stala je tam, z veliko črno torbo, kupljeno v Trstu, čez rame. Dolgi lasje so ji padali čez ramena in ji silili na oči. Njene modre oči so zrle vanj in v očeh je bil strah in ljubezen in razočaranje. Vedel je, da mora k njej. Nič drugega mu ne preostane. »Trenutek,« je rekel tiho in vstal. Ingrid in Diana sta prikimali. Dino ga je radovedno pogledal.

Sergio je šel k točilni mizi ter skušal zvabiti Claudio za steber, kjer bi se lahko z njo neopaženo pogovoril. Toda ni mu uspelo. Ostala je pri stebri. Šel je k njej. Vsak korak mu je bil težji, ob vsakem koraku se mu je nabirala jeza. Ko je prišel do nje, bi jo najraje udaril v bledikasti obraz z debelimi, polodprtimi ustnicami, z velikimi nedolžnimi očmi, ki so spominjale na oči zajca. Gledal je ta obraz in kljub jezi je moral priznati, da je lep. Tipal je z očmi njene ustnice in čutil v sebi njihov okus, tako dobro jih je poznal. Začutil je njene veke na koncu jezika, kot tolikokrat, ko jih je božal z jezikom. V dlaneh je začutil njene gladke lase, čeprav se jih ni dotaknil. Toda v tem trenutku mu je bil ta obraz odveč in rad bi ga sovražil. »Bleda si kot sir. Lahko bi se malo sončila, kot druga dekleta.«

»Sam si mi rekel, da sem tako lepša.«

»Kljub temu. Človek reče marsikaj.«

»V redu. Sončila se bom.«

»Zaradi mene.« Začutil je v rokah njen drobni obrazek v črnem okviru dolgih las. Stisnil je pesti, da bi zatrl ta občutek. Kolikokrat pozimi je skrtil svoje prste v te temne lase. Človek bi takrat znorel od dolgočasje brez teh las. Zunaj burja in sivo morje, lasje pa so bili topli, gladki, podobni mehki tkanini. Želel je, da bi se mu zazdel ta obraz nezanimiv, nelep, zdolgočasen. Le tako bi se ga rešil.

»Zaradi tebe. Veš, da bi vse naredila zate.«

»Vsega ravno ne.«

»Tistega ne morem. Če bi me poročil, že.« Šlo ji je na jok.

»So dekleta, ki storijo tudi to.«

»Saj so res.« Pogledala je proti mizi. »Tista, tam?«

»Nič nisem rekel. Kako, da si tukaj?«

»Z Marijo sem prišla. Mislila sem, da boš tukaj. Še prejšnji teden si mi rekel, da bova šla plesat.«

»Danes ne morem biti s tabo. Družbo imam.«

Pogledala je v tla. Iz očesa ji je zdrsnila solza.

»Ne cmeri se tukaj. Sama si kriva. Morala bi mi povedati, da prideš! Nemogoča si zadnje čase.«

Zdaj ga je pogledala naravnost v oči. »Sam veš, da sem prav taka kot vedno. In vedi tudi to, ni se ti treba bati, da bi te nadlegovala. Počasi prihaja poletje in s poletjem Grete, Jane, Janete in kdo ve kakšna imena še. Same stare znanke, kajne?«

Postalo mu je nerodno. Bilo ga je sram, toda le za trenutek. Odmaknil je pogled, se zagledal v razsvetljeno reklamo za liker, ki je visela nad točilno mizo, in ji rekel prigovarjajoče: »Sedi k dekletom. Prišel bom plesat.«

»Ni ti treba priti, res ne.« Obrnila se je in odšla k Mariji. Stal je na mestu, gledal za njo in čutil, kako se počasi umirja. Bil je skoraj vesel, ker mu je ni bilo treba predolgo pregovarjati. Toda zadaj nekje v srečo ga je bilo sram. Pomislil je: »Popil bom slivovko in na stvar pozabil.« Videl je, kako sta šli Claudia in Marija proti dekliški mizi. Claudijine ustne so se tiho smejale. Hodila je vzravnan, zibajoča se v bokih. Storila bo vse, da bi nihče ne opazil njene žalosti. Zdaj mu je spet ugajala. V sebi je čutil ponos, ker je z njo prebil toliko lepih večerov, čeprav ga je zaradi svoje krepostnosti spravila včasih do obupa. Ko se je spomnil tega, je skomignil z rameni v prepričanju, da je sama kriva, ker je on zdaj z Ingrid. Prepričan je bil, da ima Ingrid mnogo manj predsodkov. Občutil jo bo vso in z njo bo občutil tudi njen tuji, neznani svet. Podaril ji bo vso ljubezen, ne da bi mislil, kaj bo čez tri tedne, tri mesece, tri leta. Razdala se bosta drug drugemu in odšla vsak na svojo stran, še preden se bosta naveličala drug drugega. Claudio in Marijo sta ustavila dva Tržačana. Dobro ju je poznal. Drugekrati bi ga zgrabila pri tem jeza, ta večer pa se je le nasmehnil in šel zadovoljen počasi k mizi.

»Kje pa se potepaš tako dolgo?« je vprašal Dino, ki ni opazil Claudie.

»Kratek razgovor.«

»Lepo dekle,« je rekla Ingrid.

Sergiu je postalo nerodno, Dino je začuden pogledal. Sergio se je zbral in rekel: »Sestrična.«

Takrat je šele Dino razumel. Pogledal je proti Claudii. Zaradi Sergiove laži ga je postalo sram. Najraje bi odšel od mize v noč in se ne bi več vrnil. Toda premagal se je in si prigovarjal, da je idiot in da je že skrajni čas, da postane tak kot drugi.

»Zakaj je niste povabili k mizi? Rada bi se spoznala s katero izmed vaših deklet?«

»Družbo ima. Ni sama.«

Claudia je stala pri dekliški mizi.

»Sama lepa dekleta,« je vztrajala Ingrid.

Sergio je prikimal. Ne da bi hotel, je bil vesel te pohvale. Toda tega večera ni hotel misliti na Claudio. Pogledal je polne kozarce in skušal spraviti pogovor drugam. »Še niste pili?«

»Vas smo čakali.«

»Potem pa, skol!« Popil je do dna. Začutil je pekočo prijetnost, ki mu je počasi legala v žile. Klepetanje ljudi je postajalo počasnejše in se je strnilo v dolgo nedoločno melodijo, ki ga je božala kot utrujena nočna glasba. Luč, prej presvetla, se je spremenila v mrežasto, prijetno svetlobo.

Prebudil ga je Dinov glas: »Ne bosta popili?«

»Dosti je,« je rekla Diana, ki je samo pomočila ustnice. »Dosti je. če ne, bova pijani, pa naju boste morali nositi v hotel.«

»Prava reč, saj sva močna fanta,« se je zasmel Sergio.

Skozi zakajeno dvorano so se prikotalili zvoki orkestra.

»Zaplešimo,« je rekla Diana.

Dina je spreletelo veselje. Pogledal jo je, jo prijel za roko in vzkliknil: »Tako je, zaplešimo!«

Ingrid in Sergio sta jima sledila. »Oh, Sergio!« Pogledal je v tisto smer. Klicala ga je Tonka. Sedela je s sestrama iz Italije, ki sta vsako poletje preživeli v letovišču.

»Dober večer!« je pozdravil kar se da vsakdanje.

Tonka je z očmi ocenjevala Ingrid: »Kako ti gre?« »Dobro, hvala. In tebi?«

»Gre, kot vedno,« je rekla Tonka in potegnila cigareto.

Ko sta prišla do plesišča, ga je Ingrid pogledala: »Tudi to je lepo dekle. Zdi se mi, da so pri vas sama lepa dekleta.«

»Ni take sile. Iz Turističnega urada.«

»Na turističnih in potovalnih uradih so sama lepa dekleta. Tudi pri nas.«

Sergio je prikimal. Začel je razmišljati o Tonki. Ugotovil je, da je posrečeno dekle. Bila je dobra prijateljica in prijetna družabnica, če le ni bila slabe volje. Odkar je absolvirala ekonomsko fakulteto, je

ostala v letovišču, ne da bi se menila za diplomo. Pozimi je posedala v kavarni ob kavi, poleti v restavraciji ali pa na terasi.

»Kaj razmišljate?« je vprašala Ingrid.

»Oh, nič posebnega.« Komaj opazno jo je pritisnil nase, zadovoljen, da se ni branila. Poškilil je proti dekliški mizi. Claudia je plesala z enim od Tržačanov. Zdaj je bil zadovoljen. Vedel je, da je fant ne bo spustil ves večer iz rok. Če jo bo čez dneve slučajno srečal, bo imel dober izgovor, zakaj ni prišel ponjo za ples.

Vodja orkestra je smeje se zrl vanj. Trobentač je raztegnil zobe in se mu zarežal v obraz kot klovn tretje vrste. Do glasbenikov je imel vedno neko spoštovanje. V začetku vsake sezone mu je bilo nekoliko žal, ker ni igral nobenega instrumenta.

»Prav veseli fantje,« je rekla Ingrid.

Sergio se je nasmehnil. Spomnil se je, da mora govoriti z vodjo zaradi hišne zabave. Godbeniki so stanovali v praznih prostorih nekdanjega bara. Že prejšnje leto so tam večkrat priredili zabavo. Kupili so vino, povabili dekleta in prenoreli marsikatero noč.

»Me boš seznanil?« je zaklical vodja orkestra.

Sergio je skomignil z rameni in se skušal preriti na nasprotni konec plesišča. Takrat je zagledal ob blagajni Marjana. Stal je z rokami v žepu in iskal po prostoru. Za njim sta stala Slavko in Tine. Rinil je z Ingrid za zid, ki je razdeljeval prostor, samo da bi ga ne opazili. Prav nič mu ne bi ugajalo, da bi fantje prišli k mizi in sedli mednje. Upal je, da bodo pred koncem plesa našli kaj prostora, da bodo naročili pijačo in že zaradi tega potem ostali na svojih mestih.

»Kakšno vreme bo jutri?« je vprašala Ingrid.

»Lepo. Kdaj bomo šli na jadranje?«

Ingrid ga je pogledala s svetlimi očmi. »Kadar hočete. Meni je vseeno. Toda prav zgodaj ne. Malo želim le poležati.«

»Ob desetih? Jadrati bomo čez zaliv do kamnoloma. Približno ob enih se bomo vrnili h kosilu. Prav?«

»Prav.« Orkester je končal, plesalci so se prerivali med mizami in znašla sta se sredi plesišča za njihovimi hrbti. Pred njima je stal vodja orkestra. »Zdaj me lahko seznaniš!«

Sergiu ni preostalo nič drugega. »To je Ivan, vodja orkestra.«

»Ingrid,« je rekla Švedinja. »Ivan, to je že laže. Ko pride človek na tuje, se mora najprej učiti imena, nazdravljati in reči dober dan in dobro jutro in lahko noč.«

»Vaše ime si človek lahko zapomni. Samo na Ingrid Bergman se spomni.«

Ingrid se je zasmejala. Sergio pa je pomislil, da dekle to sliši že vdrugeč. »To je naš Benny Goodman,« je rekel Sergio. »Greva!« Skoraj rinil jo je pred sabo proti mizi. Vodja orkestra je ostal sredi plešišča in zaklical za Ingrid: »Na svidenje, Ingrid! Ljubosumnega fanta imate!«

Ingrid se je zasmejala in pogledala jeznega Sergia: »Res?«
»Laže,« je rekel Sergio in se skušal nasmehniti.

»Tudi jaz nimam rada matematike. Kaj pa po gimnaziji?« je vprašala Diana Dina.

»Na slikarsko akademijo bom šel.«

»Slikate?«

»Slikam, kolikor morem.«

»Mi boste pokazali slike? Zelo se zanimam za slikarstvo.«

! »Bom,« je rekel ves srečen Dino. »Tudi slikat boste lahko šli z mano.«

»Krasno.« Ozrla se je na Ingrid: »Pomisli, gospod je slikar.«

»Noben slikar. Le študirati mislim slikarstvo.«

»Kako pa slikate?« je vprašala z zanimanjem Ingrid. »Abstraktno?«

»Prav realistično.«

»Nič se ne spoznam na abstraktno slikarstvo. Ne razumem ga. Gotovo sem preneumna.« Zadnje je rekla skoraj žalostno in našobila usta.

»Ne bodite žalostni zaradi tega. Tudi jaz ga ne razumem vedno.« Dino je bil poln samozavesti. Nobene zadržanosti ni bilo več v njem. V tistem trenutku se mu je zdelo, da bi lahko govoril tudi uro, ne da bi se mu zataknilo.

Sergiu je pogovor o slikarstvu presedal. Zdel se mu je preresen za to okolje, v katerem se je valjal dim in se mešal s klepetom ljudi. »V nedeljo bodo oslovske tekme.«

Dino ga je jezno pogledal.

»S pravimi osli?« je vprašala Ingrid.

»S pravimi.«

»To bo zanimivo! Zdi se mi, da tukaj ne bo dolgočasno. Jutri jadranje! Diana, jutri gremo jadrat. V nedeljo oslovske tekme! Kaj vse bova doživeli. In kako tuje mi je bilo, ko sem stopila iz avtobusa.«

»Dolgčas je tukaj samo pozimi,« je rekel Sergio.

»Pozimi je dolgčas tudi pri nas. Pravzaprav je pri nas vedno dolgčas.«

»Nič ne hodite plesat?«

Pomolčala je, kot da bi razmišljala, kaj naj odgovori. »Že. Od časa do časa.«

»Popijte! Naročili bomo še eno rundo.« Sergiu se je zdelo, da še ni pravega razpoloženja.

Dekleti sta se smeje se spogledali, skomignili z rameni in popili.

Sergio se je zadovoljno obrnil, da bi poiskal Lojzka. Nad sabo je zagledal Marjana, Slavka in Tineta.

»Salve!« je pozdravil Marjan, ne da bi se menil za dekleti.

»Zdravo!« Sergio je pogledal Dina, kot da bi pri njem iskal pomoči.

Nad mizo je obvisel molk, trojka je stala za Sergiovim hrbtom. Marjan je taval s pogledom po dvorani. »Nikjer ni prostora. Lahko prisedemo?«

»Saj ni stolov,« je odvrnil tiho Sergio.

»Prinesli jim bomo s terase.« Pogledal je Dina.

»Pa sedite.«

Sergio se je ozrl k dekletoma, ki nista vedeli, za kaj gre. »Najini prijatelji. K nam bodo sedli, ker ni prostora.«

Dekleti sta prikimali in se smeje ozrli za trojko, ki je odhajala na teraso.

Sergio je jezno pogledal Dina. »Zdaj nama bodo pa sedli na jetra. Že prvi dan se je začelo. Lahko bi naju vsaj danes pustili sama. Čimprej jo bova pobrala kam drugam. Najbolje v Bunker. Ti si pa tudi dober. Lahko bi rekel, da ni prostora.«

»Kaj pa sem hotel. Zakaj pa ti nisi rekel.«

»Zakaj.« Sergio je zamahnil z roko in pogledal k vratom, ki so vodila na teraso. Marjan, Tone in Slavko so stali pri vratih vsak s svojim stolom ter se prepirali z Lojzkom. Sergio se je že razveselil, da jih ne bo pustil v restavracijo s stoli s terase. Ko pa so se začeli pomikati proti njim, držeč stole visoko nad glavami, je rekel jezno: »Stisnimo se malo. Saj nista hudi?«

»Zakaj le,« se je zasmejala Ingrid. »Čim večja družba, tem bolje.«

Fantje so sedli. Marjan je plosknil, pogledal Sergia in Dina, vesel, ker ju je zalotil z dekleti, ker sta se mu opoldan očitno lagala in ker je vedel, da sta nanj jezna, tako da bi ga najraje s Tinetom in Slavkom vred vrgla iz restavracije. »Če se ne motim, pijete slivovko! Tudi mi bomo slivovko. Slivovka prežene slabo voljo, slivovka je dobra. Kajne?« Pogledal je dekleti.

Diana je prikimala. »Močna.«

»Tako je prav. Močna mora biti.« Zazrl se je v Sergia: »Ja, mislim, da bi bilo v redu, če bi nas damama predstavil, kajne?«

Sergio je od jeze stiskal ustnice. Premagal je jezo, se kislo nasmehnil ter jih predstavil dekletoma.

Ingrid je vzkliknila: »Marjan, Tine, Slavko! Spet tri težka imena.«
»Ne bo drugega pomagalo, kot da se jih naučite. Javim se prostovoljno za učitelja. Vsak dan dve uri. Prav?«

»Nič se ne bom tukaj učila. Prišla sem na počitnice,« je rekla Diana.

»Človek se vedno kaj nauči. Nehote. Vajini imeni sem si že zapomnil. Diana, Ingrid! Imam dober spomin.«

»Ingrid Bergman,« je zinil Tine in se zarežal.

»Tako je,« Marjan se je smejal, kazal bele zobe, dvignil visoko nad glavo roko in poklical Lojzka. »Boste še eno z nami?«

»Ne, hvala,« se je zasmejala Ingrid. »Dovolj za danes. Pijani bova.«

»Še ena vama ne bo škodila.«

»To bo že tretja,« je rekla Diana.

Marjan je razširil roke in rekel z narejeno resnostjo: »V tretje gre rado!«

Pod rdečim neonskim krogom je zaigral orkester. Glasovi ljudi so se izgubili, stoli so zaropotali, ljudje so začeli vstajati, pa se je zazdelo, da je postala gneča še večja kot sicer. Komaj sta se Sergio in Dino zavedela, že sta Marjan in Slavko prosila dekleti za ples.

Pri mizi so ostali Sergio, Dino in Tine. Zadnjemu je postalo nerodno, ker je ostal sam in ker se je zavedal, da niso naredili prav, ko so se vrinili v družbo. To se ni prav nič ujemalo s pravili družčine. Naredil se je neumnega in vprašal, ker je vedel, da mora nekaj reči: »Kako kaj napredujeta?«

»Kaj te briga,« je rekel Sergio, ne da bi ga pogledal.

»Zakaj se pa jeziš. Ničesar vama nismo naredili. Samo prisedli smo. Ne bomo ju vama pojedli.«

»Pojedli ne, pač pa kaj drugega. Poznam vas. Posebno Marjana. Če se bo le dalo. Prav on, ki se vedno usti s tovarištvom. Vsi za enega, eden za vse in ne vem kaj vse še govori. Kar poglej ga!«

Ozrli so se proti plesišču, kjer je Marjan prižemal Dianu ter ji nekaj šepetal v uho. Dino je začutil, kako se mu v prsih nabira jeza, mu mrtviči udé in krade voljo. Opazoval je Marjanov osladni, lepi obraz civiliziranega samca, njegove priprte oči, ki so se zajedale človeku naravnost v dušo. Njegove ustnice so se nalahko premikale tik ob Dianinem ušesu. Videl je, kako se je skušala dvakrat odmakniti. Potem ji je morda Marjanovo govorjenje zaprijalo pa se je prepustila njegovi bližini. Plesala sta tesno objeta, tako kot da bi bila stara znanca ali celo prijateljca. Spet je pomislil nase. On je odlašal in že močnejši stisk roke je mel za nekaj nespodobnega. Spet se je imel za

strahopetneža, neumneža, neodločneža, za človeka, ki nima v sebi nič moškega. Dekleta to čutijo in morda jih prav to odbija od njega. Zaželel si je, kot tolikokrat že, da bi bil vsaj malo podoben Marjanu.

Marjan je šepetal Diani: »Morje je široko, neskončno in globoko, podobno ljubeči misli. Vsega te objame in ves se mu moraš predati, ker le takrat ga boš vsega občutil, le takrat bo vse tvoje. Z morjem je prav tako kot z ljubeznijo. Nič polovičarskega ne sme biti tu. Nič razumnih, urejenih misli, ki krnijo in polovičijo občutje neskončnosti, ko si jo za trenutek ujel v pest. Le za trenutek, ki ostane večno v najbolj skritem delu srca.«

»Živeti le za trenutek? In kdaj človek ve, da je trenutek pravi?«

»Živeti mora od trenutka do trenutka. Za vsakega, kot da bi bil pravi. Le na ta način najde človek pravega.«

Ko je umolknil, ga je pogledala. Zazdelo se ji je, da se je zbudila iz lepih sanj. Znašla se je v Marjanovih rokah, sredi prerivajoče se množice in dušečega dima, v katerem se je rezek glas trobente prepiral z basom. Še vedno je čutila v sebi nekaj, kar je le zaslutila, hotela ujeti, pa ji je spolzelo iz rok kot spolzka riba. Ob misli na ribo se je stresla. Stisnila se je k njemu, nehote, kot da bi iskala pred nečim zavetje. »Tako težko je ujeti trenutek,« je šepnila.

Marjan se je nasmehnil, jo stisnil, da je začutil njene prsi, se primaknil k njenim lasem, da je ujel v nosnice njihov vonj. Zavedel se je, da mu je naklonjena, da bo čez nekaj dni počel z njo, kar bo hotel. Vzljubila bo morje in rumeno sonce in cvetje, ki bi ga v tem času zaman iskala v domovini. Vzljubila bo skale, šepet morja in črno vino in nazadnje bo zaradi vsega tega vzljubila tudi njega, ki ji bo še dolgo ostal v srcu kot simbol vsega lepega, zanjo skoraj nedosegljivega, kar bo morala pustiti v tem zalivu.

Spomnil se je na Dina. Pogledal je proti mizi. Nasmehnil se je, skomignil z rameni in občutil lahno krivdo. Potem je pomislil, da je tega dekleta škoda za Dina, ker je preotročji zanjo. Tudi Dino ne bo preveč jezen nanj. Morda le nocoj. Jutri bo pozabil. Če bi Diana mislila na Dina, bi se ne stiskala zdaj tako k njemu, da je čutil ob sebi njene dolge noge. Skušal si je v mislih predstavljati, kakšna je v kopalkah. Zaželel si je, da bi bila že zagorela, in skoraj prestrašil se je misli, da bo čez štiri dni rdeča in sitna zaradi pekoče bolečine. Čez teden dni bo začela dobivati koža rjavo barvo in nazadnje, tik pred odhodom, bo najlepša. Taka mu bo ostala v spominu.

Pogledala ga je: »Tisto o morju ste lepo rekli. Kot bi bili pesnik.«

»Morda pa sem,« je rekel smeje se Marjan.

»Ne verjamem. Pesnike si predstavljam drugače. Z očali, s suhim obrazom, z dolgimi lasmi, s široko zavezano pentljo okoli vratu. Pesnik ne more biti tak hrust, kot ste vi.«

»Pa če kljub temu sem? Pri nas je lahko največji hrust pesnik. Jaz sem pesnik in vi ste moja pesem.«

Nasmejala se je. »Brez rim.«

»Lahko tudi brez rim. Prav moderna. Kakršna želite.«

Zamislila se je, našobila ustnice v dva majhna rdeča lističa in rekla prav po otroško: »Ne vem, nimam pojma. Kakšno bi imeli najraje?«

»Razmislila bova še o tem. Morda jutri, a? Lahko bi šla do starega stolpa nad zalivom.«

Pogledala je proti mizi. »Jutri gremo na jadranje.«

»Jadrali boste gotovo dopoldne. K stolpu bi pa šla proti večeru. Tudi majhna gostilna je v bližini. Tam bova pokusila našo črnino.«

»Kakšno črnino?«

»Črno vino.«

Zamislila se je, ga pogledala in vprašala: »Prav, kje in kdaj se dobiva?«

»V parku pred hotelom. Ob petih. Ni nujno, da bi naju vsi videli.«

»Dobro, velja. Ob petih.«

Nista več spregovorila besede. Počasi ju je začelo polniti pričakovanje jutrišnjega dne. Vedela sta, da bosta mislila na ta sestanek v postelji, preden bosta zaspala, da se bosta spomnila nanj zjutraj, ko bosta odprla oči, da ne bosta morda zaradi tega sestanka mogla jesti in bo pričakovanje prešlo že v bolešt. Vedela sta, da od tega sestanka pričakujeta morda preveč in da bosta zaradi tega po njem razočarana. Tega se je ustrašila. Sklenila je, da bo na sestanek mislila čimmanj, od njega čimmanj pričakovala, ker pravzaprav nima kaj pričakovati. Spomnila se je, kako ji je bilo hudo, kako se je počutila osamljeno pred avtobusom, kljub temu, da je bila zraven nje Ingrid. Videla je restavracijo, pomol, griče in morje, toda v tistem trenutku so bile to zanjo mrtve, prazne reči. Zdaj pa dobivajo te reči svojo vsebino. Počasi jih spoznava. Zdaj restavracijo, jutri se bo spoznala s Sergiovo jadrnico, z morjem, z okoliškimi griči. Proti večeru se bo spoznala s starim stolpom. Spoznala se bo z vetrom, ki se bo upiral v napeto jadro, in spoznavala bo tega velikega fanta, ki ga zdaj čuti ob sebi. Fanta, na pol otroka, na pol moža, z besedami, ki bi jih od njega nikoli ne pričakovala, ki se jih je naučil na pamet iz kakšne pesniške zbirke. Občutila je v njem božajočo nežnost, opijajočo grobost in zasanjano otroštvo, ki ga ni mogel nikoli prav izživeti. Nekaj jo je pri

tem fantu motilo, toda ni mogla reči, kaj. Hotela je o tem razmišljati, pa se ji je zazdelo, da za to nima dovolj časa, da to zanjo in zanj ni bistveno. Začutila je v sebi željo po spoznavanju neznanega, novega. Predala se je objemu njegovih velikih rok, se spomnila Dina in pomislila: »Lep in dober fant. Mnogo boljši od tega tukaj. Toda mlad, premlad zame.«

Marjan je čutil, da bo njegova. Srce mu je tolklo od ponosa in samozavesti. Oči so se mu smejale. Zdaj je spet čutil v sebi svoj jaz, ki ga je vedno znova in znova izgubljal. Nihče od prijateljev ni vedel tega. Zanje je bil vedno samozavesten, prodiren in odločen. Da bi prikriil pred njimi to slabost, je pazil na vsako besedo, bil včasih celo grob, šel včasih s kakšnim dekletom, samo da bi jim dokazal svojo veljavo in spretnost zavajanja. Ob teh mislih se je spomnil Tatjane in začutil je v ustih grenkobo. Nenadoma se mu je zazdelo, da je vse, kar počenja, nesmiselno. Tatjana se ga bo kljub vedno znova osvojenim ženskam oklepala s svojimi mehкими rokami. Lahko mu bo najlepše s kakim dekletom, pa se bo nenadoma spomnil nje. Vendar se mu je zdelo, da bo nekega dne le našel žensko, ki ga bo rešila Tatjanine sence. Človek mora iskati, in dokler ne najde tistega, kar išče, se mora zadovoljiti s trenutki.

Sedli so za mizo. Obnašal se je, kot da bi se med njima nič ne zgodilo. Dino se je skušal zbrati, kazati čimlepši obraz, skušal je biti duhovit, besede pa so se mu le s težavo izvijale iz ust. Vedno teže se je spomnil, kako se reče po nemško to, kako ono, prav vsakdanje besede, pa je postajal čedalje bolj redkobeseden, dokler ni nazadnje umolknil. Zato pa je bil tembolj dobre volje Marjan. Krilil je z rokami preko omizja, se smejal s širokimi, ukrivljenimi usti, da se je nalezla njegovega smeha vsa družba. Le Dino ni bil vesel, čeprav se je skušal nasmihati. Zdaj je zagotovo vedel, da sta se Marjan in Diana zbližala, da sta že zmenjena za naslednji dan. To je bilo čutiti iz bleska njenih oči, ko se je srečala z Marjanovim pogledom. Čutiti je bilo iz vsake njegove besede, ki je veljala le njej, čeprav jo je izrekel vsemu omizju. To so opazili tudi Slavko, Sergio in Tine. Preveč dolgo so se poznali, da bi tega ne opazili. Sergiu je bilo sprva žal Dina in hotel ga je spraviti v dobro voljo. Potem se mu je zazdelo, da se Dino noče več boriti za deklo, da ga je že prepustil Marjanu. Vedno redkeje se je obračal k njemu in vedno več je govoril Marjanu, ker je vedel, da bosta naslednje tri tedne dosti skupaj. Bilo mu je vseeno, če Marjan zamenja Dina. Še več. Zazdelo se mu je, da bo tako bolje. Marjan je bil vodja družčine, starejši od Dina in tudi časa je imel več. Dinu bi

moral zaradi njegovega slikanja iz dneva v dan prigovarjati, da bi prihajal na sestanke. Zadovoljen je pogledal Ingrid. Čutil je njeno naklonjenost v tem, ker mu je pustila, da ji je skrivaj pobožal roko. Če se je obrnila k njemu, ji je beseda postala mehkejša, če jo je med plesom stisnil k sebi, ji je srce zabilo močnejše. Nič več se ni bal zanjo. Brez pridržka jo je pustil plesati s Slavkom in Tinetom. Ta dva sta po prvem plesu z Ingrid upala, da se bo dekle ogrelo zanju, toda kmalu sta začutila, da sta se zmotila. Potem sta odhajala plesat k dekliški mizi.

Dino je še enkrat plesal z Diano. Spet je začel pogovor o solinah. Toda kmalu je spoznal, da ga Diana posluša le zaradi vljudnosti. Tudi vprašala ga je nekaj zaradi vljudnosti. To se je čutilo v njenem glasu, v njenih besedah. Potem je umolknil in komaj čakal konca plesa. Razmišljal je, kaj naj bi storil. V družbi mu je bilo neznosno. Čutil se je osramočenega, ker je vedel, da vsi vedo, kaj se je zgodilo. V sebi je čutil nekakšen upor in skušal si je celo dopovedati, da bi Diano zlahka pridobil zase, če bi le hotel. Toda tej svoji misli sam ni verjel. Najbolje bi bilo iti domov, pa je vedel, da tega takoj še ne more storiti. On je bil pripeljal semkaj Diano. Že zaradi tega mora še nekaj časa ostati. Moral se bo zbrati in ostati v družbi, potem pogledati na uro, se prestrašiti in reči, naj oprostijo, ker bi moral biti že pred četrto ure doma. Naskrivaj je pogledal Diano. Začel si je dopovedovati, da ni kdo ve kako lepo dekle, da je takšnih deklet še dosti na svetu in da bi bilo neumno, če bi se z njo preveč ukvarjal ter izgubljal dragoceni čas, ki ga lahko izkoristi za slikanje in šolo. Ko bo konec šole, bo imel tudi on čas za dekleta. Prepričan je bil, da bo nekega dne našel dekle, ki jo bo imel res rad. Nenadoma ga je začelo zanimati, kaj bi rekla Diana, če bi izvedela, kakšen je Marjan. Lahko bi ji povedal, da Marjan menjava dekleta kot kravate. Toda vedel je, da Diane to ne zanima, da je ne bo nikoli zanimalo, ker bo takrat, ko se bo mislila poročiti, našla doma človeka, ki ne bo imel tako širokih ramen, tako belih zob, tako samozavestnih besed. Imel pa bo položaj, ki bo bolj ali manj ustrezal njenim željam, imel bo smisel za red in dom in umerjenost, ob kateri bo imela občutek gotovosti. Toda za to je še čas. Najprej mora preživeti nekaj počitnic na morju. Spoznati mora vsa morja Sredozemlja, nasrkati se sonca za dolga leta, se naučiti ljubezni, kolikor se le da, da jo bo lahko vse življenje prilivala svoji umerjeni meščanski ljubezni, materinstvu in dolgočasju. Ko bodo njeni otroci dorasli, bo tudi nje poslala na jug, da spoznajo veliko rumeno sonce in ljubezen pod njim. Čeprav se je Dino spoznal najbolje na

ciprese, na modrino morja, na skale in globino neba, je to, kar je razmišljal o dekletu, slutil.

Vrnila sta se k mizi. Nič več ni bil jezen, tudi žal mu ni bilo, da se je tako zgodilo. Misli je na svojo zadnjo sliko, si pred očmi predstavljala barve in bil zadovoljen s sabo, ker mu je slika tako uspela. Družba ga zdaj ni več motila. Popil je svojo slivovko in rekel kar se da preprosto: »Domov moram. Jutri grem s starim slikat.« Pogledal je Diano: »Domov moram, saj oprostite.«

»Oh, tako nenadoma, res morate iti?«

»Res.«

»Nič nisi govoril o slikanju.« mu je rekel Marjan in ustnice so se mu rahlo krivile v nasmehu.

»Pozabil sem.«

»Kaj pa jadranje? Dekleta so rekla, da greste jadrat.«

»Saj greš lahko ti namesto mene.« Moral je zbrati vso voljo, da ne bi zajeceljal, da mu ne bi rekel žal besede. Spet je pogledal dekleti: »Jutri se gotovo kje vidimo. Hvala za prijetno družbo. Lepo je bilo.«

»Lahko noč,« sta pozdravili v isti mah. Vstal je in odšel. Začudeno sta gledali za njim. Ko je izginil za vrati, je Diana prestrašeno vprašala: »Da ni jezen? Nisem ga mislila razžaliti. Saj nisem jaz kriva, kajne?«

Marjan je zamahnil z roko in rekel smeje se: »Kje neki. Prav nič jezen ni. Res mora domov. Ves neumen je na slikarstvo.«

»Zelo bi mi bilo nerodno, če bi vedela, da sem ga zjezila.«

»Pa ga niste,« je že nestrpno rekel Marjan, poklical Lojzka in kljub prigovarjanju deklet naročil slivovko.

Prišel je vodja orkestra, sedel na Dinov stol in se začel šaliti z Ingrid. Toda kmalu je sprevidel, da je prepozen. Skušal je zabrisati pravi vzrok obiska pa je vprašal, če ima kdo kakšno posebno željo.

»Znate igrati ‚Noč in dan‘?« je vprašala Ingrid.

»Seveda znamo. Torej za lepo deklico s severa ‚Noč in dan‘. Nasmejal se je, pogledal Sergia in počasi odšel proti odru. Pri Tonki se je ustavil. Ni mogla zakriti veselja. Vedno je uživala, če so bili ljudje do nje pozorni. Ponudila mu je svojo tenko roko in dejala: »Pa ste spet tukaj. Letos še boljše igrate. Več temperamenta imate. Veseli me, da bomo imeli tako dobro glasbo.«

»Mene tudi veseli, da vas spet vidim tukaj.«

»Pravzaprav bi morala biti v Italiji, toda očka in mamice ne morem pustiti samih.«

»Da, res ne,« je pritrdil vodja orkestra, se spomnil, da mu je to rekla prejšnje leto gotovo petkrat, in pomislil je, da bo vsak večer

gledal pri isti mizi njo in sestri iz Italije. »Je še vedno ‚Only You‘ vaša popevka?«

»Še vedno,« je vzdihnila Tonka, pa se takoj nato zasmejala: »Na svidenje!«

Vodja orkestra je prikimal, šel do dekliške mize, kjer sta se ob dekletih stiskala basist in trobentač, ter rekel: »Ste že skupaj. Saj pravim, se je že začelo.« Smejal se je dekletom naravnost v obraz.

»Kaj se je začelo?«

»Saj veste. Ste pozabile na lansko leto. Miči, mači, biči, bači. Kdaj bomo spet imeli zabavo?«

Marija je vsa rdeča pogledala dekleta. »Prav nič se nisi spame-toval. Letos smo postale pametnejše.«

»To je pa slabo. Vse preveč pametne ženske ostanejo stare device.« Dekleta so se zasmejala.

Vodja pa je nadaljeval: »Proslaviti moramo začetek sezone. Kot lansko leto. Nihče ne bo zvedel. Velja?«

»Razmislile bomo,« je v imenu vseh odvrnila Marija.

Vodja orkestra se je hotel postaviti pred dekleti. Obrnil se je k basistu in trobentarju. »Gremo, dovolj je bilo odmora.« Potem je pogledal proti točilni mizi, kjer je bobnar grel v roki dva deci, in pomislil, kako je čudno, da ima z bobnarji vedno enake probleme. Še enkrat se je ozrl na trobentarja, ki je šepetal sosedi nekaj na uho, potem pa leno odšel na oder.

Po četrti slivovki je Sergio poljubil Ingrid na čelo, ona pa mu je na njegovo veliko presenečenje kratko malo vrnila poljub na usta, potem se je zaradi tega prisrčno zasmejala. »Vi ste pravi ptiček,« mu je rekla.

»Kaj pa sem naredil takega?«

»Nič, prav nič,« se je zasmejala in ga krenila po nosu.

»Pod stolpom leži morje kot modra preproga, prevlečena s svetlimi progami. Tam so plitvine. Pri stolpu so imeli nekoč postavljeno topništvo, ki je branilo zaliv. Tja bova šla jutri.«

»Kako lepo znate pripovedovati,« je rekla Diana. »Lepo je, da ni več topništva.«

»Zakaj?«

»Če bi bilo topništvo, bi naju ne pustili k stolpu.«

»Kaj pa, če bi topništvo bilo. Jaz bi bil poveljnik topništva. Povebabil bi vas gor in vam pokazal svoje vojake in svoje topove.«

Čez omizje je zazvenel Dianin smeh.

»Kaj pa je?« je vprašala Ingrid.

»Oh, Marjan je tako zabaven!«

Po četrti slivovki se je zahotelo Marjanu še pete, toda pravočasno se je spomnil novih cen. Rekel je: »Kaj, če bi menjali lokal? Plesati se tako ne da v tej gneči.«

»Kam pa bi šel?« je vprašal Sergio.

»V Bunker. Na vino. Kaj pravite k temu, dekleta?«

Švedinji sta se spogledali: »Nama je vseeno, samo da bo zabavno,« je dejala Ingrid za obe.

»Seveda bo zabavno. Kjer smo mi, je vedno zabavno.«

Plačali so in se prerili med mizami do plesalcev in ob robu plesišča do vrat.

Vodja orkestra je z žalostnimi očmi gledal za njimi. Vedno mu je hitreje mineval čas, če se je med igranjem zabaval s kakšno družbo in mislil nanjo. Bobnar se mu je za hrbtom režal v rahli nevoščljivosti, trobentar je predal melodijo klavirju, pogledal vodjo in rekel: »Ja, nista slabi.«

Na prostem so globoko vdihnili z morjem prepojeni zrak. Morje ob pomolu se je lesketalo. Proti sredini zaliva pa je izginjalo v temo in se v daljini spajalo s senco hriba. Svetilke v kamnolomu so metale v črno zrcalo tri rumene stebre, okamenele spomine. Stisnjene palme pred delikatesno trgovino, objete v težak snop, so kradle med svoja tanka stebila umazano kavarniško luč.

Prva sta šla Tine in Slavko. Nekaj korakov za njima sta se držala za roko Sergio in Ingrid. Zadnja sta šla Diana in Marjan. Ta je držal deklo čez pas, jo stiskal k sebi, malo da ni visela v njegovem objemu.

»Kako lepo! Vse že diši in spominja na poletje,« je rekla tiho Diana. »Pri nas zdaj gotovo pada dež.«

»Tu imamo le malo dežja.«

»Oh, potem bi ostala kar tukaj.«

Marjan se je nasmehnil in pomislil, da skoraj vsako deklo izreče na dopustu nekajkrat isti stavek. Nekatere takoj prvi dan dopusta. Potem ga ponavljajo vedno pogosteje do dneva odhoda, ko se morajo s solzami v očeh posloviti od zvezdnatih noči, katerih sapa draži nosnice in obuja slo.

Pred pomolom so zavili na desno ter stopili v lokal. Ko so sedli v kot sobe in naročili vino, je prišel Vezio. Ustavil se je ob Marjanu, se zarežal s svojim suhim, asketskim obrazom, se zažrl z očmi v dekleti, ne da bi kaj rekel. V ustih je žvečil slamico, lasje so se mu svetili od briljantine. Potem je le vprašal: »Kje ste ju pa staknili?«

Marjan ga je jezno pogledal. »Vzemi že iz ust to travo. Saj nisi krava.«

»Kaj pa je to takega.«

»Vzemi ali pa izgini!«

Zdaj se je Vezio zresnil, vrgel slamico na pod, si popravil ovratnik modre nedeljske obleke, vzel od druge mize prazen stol in sedel. Pogledal je Ingrid, ji ponudil roko ter rekel: »Jaz sem Vezio. Vi pa ste zelo lepi.«

Fantje so se spogledali, dekleti zasmejali. »Spet novo poznanstvo in novo ime. Vezio. To si bo že laže zapomniti. Lansko leto sem v Italiji spoznala nekega Vezia,« je rekla Ingrid. »Saj se spomniš, kajne?« pogledala je Diano. Obe sta se zasmejali.

Marjanu je vzkipela jeza. »Ne lomi ga preveč.«

»Saj ga nič ne lomim. Kaj sem pa naredil? Ne boj se, ne bom ti je izmaknil.« Spet je z očmi tipal Ingrid.

»Da ne boš skočil vanjo, tepec!«

Vezio se je še vedno smejal s svojim lepim, neumnim obrazom. *Marjan je hotel rešiti položaj in spraviti družbo v prejšnje razpoloženje:* »To je naš veseljak. Najboljši plesalec rock-and-rola.«

Vezio je pokimal. »Tako je. Zelo dobro plešem.« Vstal je in naredil nekaj plesnih gibov ob smehu vse družbe.

»To je pa nekaj zate,« je rekla Ingrid Diani. Obrnila se je k Veziu: »Tudi moja prijateljica odlično pleše rock-and-roll.«

»Lepo!« je vzkliknil Vezio in prijel Diano za roko. »Greva poskusit. V restavracijo!« Skušal jo je dvigniti s stola.

»Kaj si pijan! Pusti dekle! Prav zdaj smo prišli iz restavracije. Mislili bosta, da si nor!«

Vezio je s kislim obrazom spustil Dianino roko. Dekle se mu ni hotelo zameriti. Reklo je tolažeče: »Jutri, jutri bova plesala.«

Vezio je sedel. »Dobro, jutri. Pa zagotovo.« Prijel je Slavkov kozarec in nazdravil: »Živio!«

Dvignili so kozarce, Slavko pa je jezen odšel k točilni mizi ter vzel nov kozarec. Ostali so čakali nanj. Ko je tudi on dvignil polno čašo, so namočili ustnice.

Marjan je Diani pogledal naravnost v oči. Ko je dobil odgovor v njenem nežnem pogledu, je na dušek izpil. Ona je naredila dolg obraz z narejenim začudenjem. Potem se je zasmejala.

Vezio je rekel: »Spoznal sem perfektno gospo. Jutri se začnem učiti nemščine.«

»O pravem času si se spomnil,« je rekel škodoželjno Tine.

Vezio ga ni razumel. Ves vesel se je zarežal. »Kajneda.«

Popili so dva litra črnine. Visoka dolga soba je postala manjša, slike na stenah so postale mehkejše. V sebi so čutili prijetno toploto in utrujenost, ki se jim je oprijemala telesa kot mehak, vatast povoj.

Postali so leni, vedno bolj redkobesedni, saj bi besede le kvarile to prijetno občutje. Zaželeli so si, da bi bili kje zunaj, na svežem zraku med drevjem parka. Marjanova in Dianina roka sta se poiskali. Sergiova in Ingridina dlan sta se objeli in poljubili.

Slavko je rekel: »Lahko bi plačali.« Potem je poklical starega natararja.

Skupaj so krenili na pomol, se ustavili pri Sergiovi jadrnici, šli do svetilnika in se potem vrnili pred restavracijo. Tam so se poslovili. Slavko, Tine in Vezio so jo mahnili v razsvetljeno, dimasto restavracijo, iz katere je v noč udarjal enakomeren takt cha-cha-cha. Marjan z Diano, Sergio z Ingrid so utonili v temo, ki se je gostila pod krošnjami hotelskega parka. Vsak par po svoji poti.

V parku je bilo tiho, mirno, temno. Le od daleč, kakor v snu, se je iz bara slišala glasba, ki je prebijala lesene oknice. Iz restavracije je sapa zanesla v temo parka smeh in rezgetajoči glas trobente. Toda tišina je bila kljub temu tolikšna, da se je slišalo škrebjanje peska pod nogami, da se je čutil utrip srca, da se je razumela vsaka posamezna beseda, naj je bila še tako tiho izrečena.

Ostali so v objemu parka še dolgo potem, ko je v restavraciji umolknila glasba. Vedno znova so se morali poljubiti v slovo, vedno znova kaj novega reči, čeprav jim je spanec zapiral oči.

Ko je Marjan prišel iz parka na ulico, je za griči čepel dan, pripravljen, da stopi v novo jutro. Njegovi koraki so počasi odmevali po ulici ter jo spreminjali s svojim enakomernim taktom v dolg, ozek hodnik. Ko je šel mimo »Palme«, je kljub utrujenosti pogledal v recepcijo. Tam je zagledal pri baru bobnarja iz restavracije ter se spomnil, da je bobnar prejšnje leto vsako jutro v recepciji pričakal dneva. Stopil je v vežo. Bobnar ga je zagledal, se razveselil nove družbe in rekel: »Marjan, kar k meni. Boš kozarček.«

Takrat je začutil, kako ima suha usta. »Pa sem res žejen.«

»Ti, tista tvoja je odličnica.«

»Hvala,« je rekel Marjan.

»Si bil do zdaj z njo?«

»A.«

»Ja, saj,« se je zasmel bobnar in pokazal škrbaste zobe. »Sicer pa ima vsak svoj prav. Jaz pijem, ti se pa zabavaš z dekletiči.«

»Kdaj boš šel k zobozdravniku?«

»Ti, drugi teden. Letos pa res. Sem se že zmenil s tvojim očetom. Rekel je, da bo govoril s svojim kolegom.«

»Vso lanskoletno sezono si govoril isto.«

»Ne, letos pa res,« je rekel resno bobnar. »Na pij! S kislom?«

»S kisko.«

Popil je dva kozarca brizganca, pustil bobnarja, da se je prepiral z vratarjem o novi plesalki iz bara, in odšel proti domu skozi prvi jutranji svit in čebljanje ptičev, zadovoljen kot že dolgo ne.

(Odlomek iz romana)

RAZGOVORI

SEDEM NAGLAVNIH GREHOV NAŠE ARHITEKTURE*

Edo Ravnikar

Beograjčanko, ki se je vrnila z velikega potovanja, sem slišal reči: »London je majhen, New York je pa pravo mesto.« Podobno pravimo Ljubljanci: »Trst je provincialen, Milan je pa že nekaj,« in s tem kot prebivalci Ljubljane nehote rečemo tudi nekaj o sebi. Naše mesto želja je vedno nekje zunaj — kaj pa imaš v Ljubljani? Nič.

Kadar hočemo kot urbanisti svoje mesto spoznati, sežemo radi kam zelo daleč, v Ameriko, na zapad. Tamkajšnji problemi se nam zazde tako naši, vidimo jih v našem mestu in tamkajšnje rešitve so videti kot urezane za nas. Naenkrat potrebujemo highwaye, precinkte, vse podobne stvari, za katere pred leti še vedeli nismo.

Naše mesto je razvojno in psihološko nedvomno neustaljeno, tradicijo smo pretrgali in začeli na novo, ne da bi nam bile dobro znane možnosti in cilji. Zato se veliko naših misli in dejanj vrsti v nerazumljivih protislovjih. Nikdar se nismo ukvarjali z vrednostjo obstoječih železnic za ureditev širše Ljubljane, z obupno ihto pa smo se vrgli v boj za poglobitev, in ker te vsekakor lepše rešitve nismo dosegli, nas železnica ne zanima več. Ko govorimo o pozidavi centra Ljubljane, se počutimo kot prebivalci milijonskega vele-mesta, ki v asfaltne morju zaman iščejo zelene bilke in mirnega kota. Nasprotno pa ravno v Ljubljani potrebujemo neko zgoščeno cono, saj je mestu potrebna in nosi s seboj vrednote, ki so lahko žive samo v takem ozračju, v kombinaciji vseh tistih stvari, ki jih od časa do časa mora opraviti občan, redki obiskovalci pri visokih oblasteh, vse tiste izbrane in drugačne stvari, ki so samo tam, kjer je veliko ljudi skupaj, posebne zabave in prireditve, ki so drugačne kot vsakdanje itd. Nekaj takega potrebujemo in nekje bo Ljubljana morala biti bolj gosta. Pritožujemo se, da je tako zazidana, da nikjer ni več zelenih površin, po drugi strani pa tako redko vidimo, da so kje zasadili kako drevo. Želimo si mesto s 400.000 do 500.000 prebivalci tja do leta 1980, kar se nam zdi popolnoma resno in pametno, obenem pa tako zasedamo še razpoložljiva zemljišča, da bomo morali večji del tega, kar smo po vojni zgradili, do takrat spet porušiti. Veliko naših načrtov in naše

* Nadaljujemo z razgovori o urbanističnih problemih, ki smo jih bili začeli objavljati v 5. številki letošnje *Sodobnosti*. — *Ured.*